

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

✓
~~269 e 27~~

~~283 e 8~~

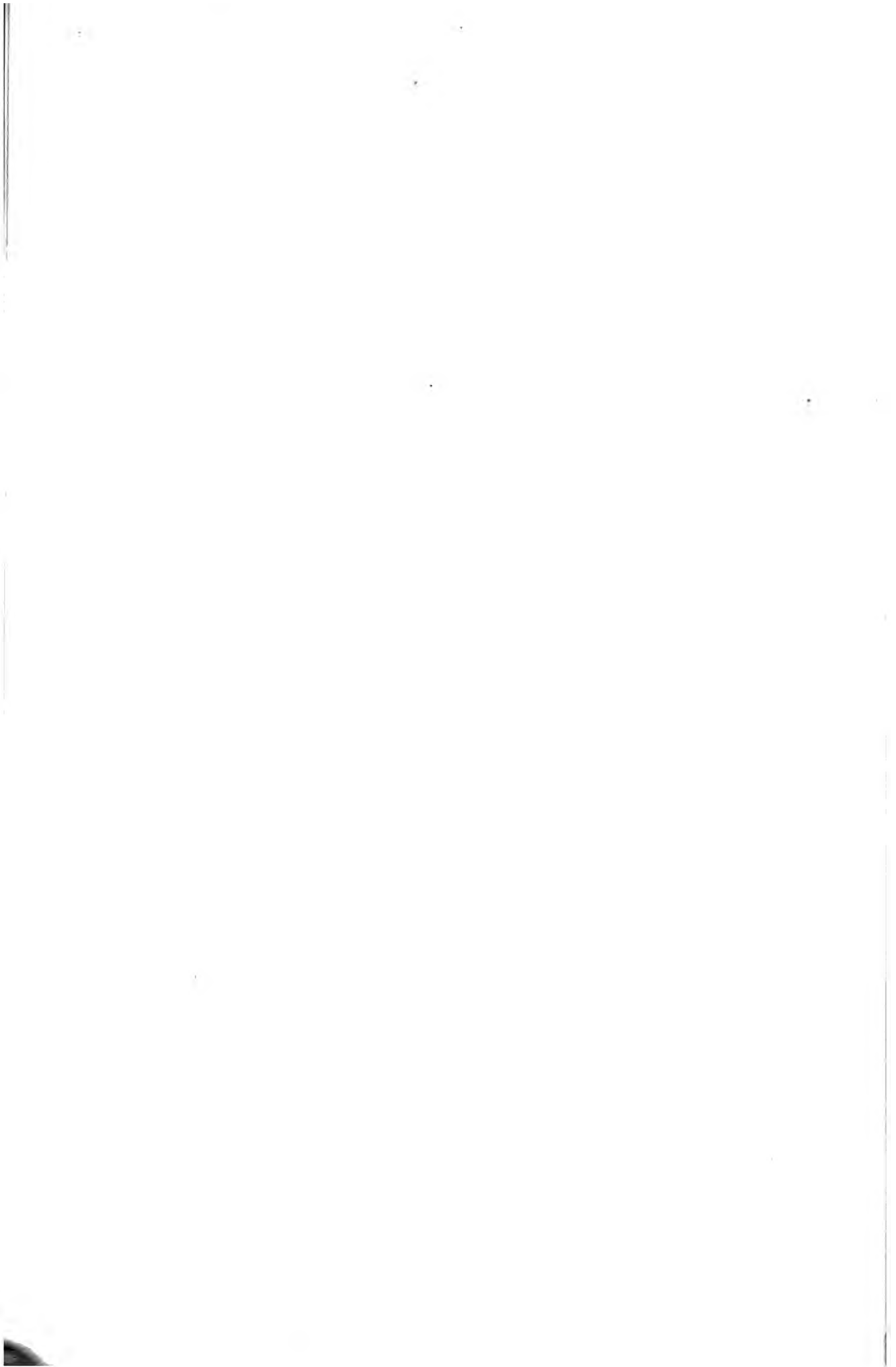

SWE 6 D STR 21

LYCKO-PERS RESA

SAGOSPEL

I FEM AKTER

AF

AUGUST STRINDBERG

ANDRA UPPLAGAN

STOCKHOLM
ADOLF BONNIER
KONGL. HOF- OCH UNIVERSITETSBOKHANDLARE.

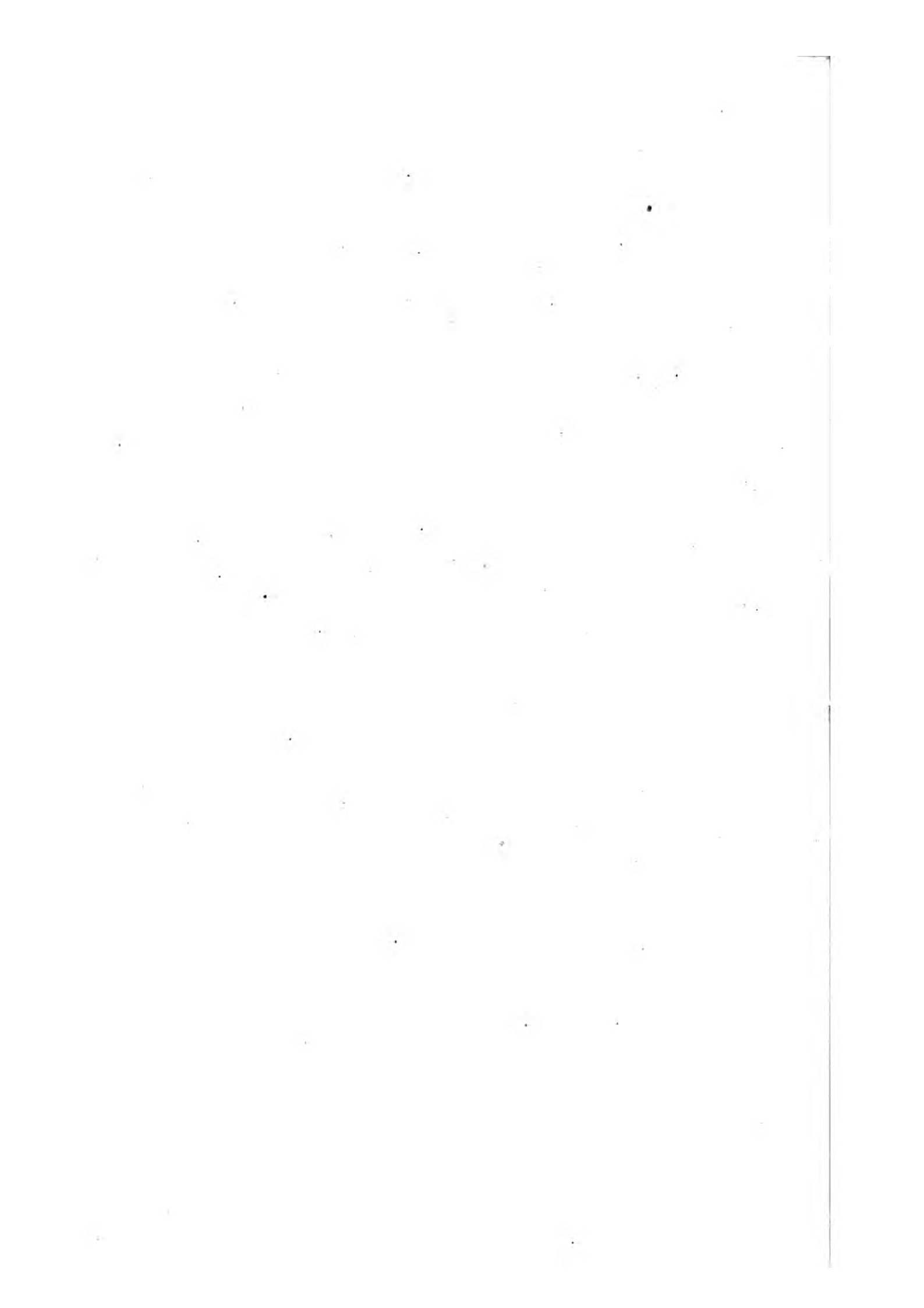
STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG.
1884.

ROLER:

DEN GAMLE I TORNET.	GATLÄGGAREN.
PER.	SLÄGTINGEN.
LISA.	BORGMÄSTAREN.
FÉEN.	EN AF FOLKET.
TOMTEN.	HOFMARSKALKEN.
RÄTTORNA.	RIKSSHERALDIKERN.
HOFMÄSTAREN.	RIKSHISTORIEGRAFEN.
SKATTSKRIFVAREN.	HOPFPREDIKANTEN.
ADVOKATEN.	VEZIREN.
RÄTTSTJENAREN.	HOFPOETEN.
SUPPLIKANTEN.	BRUDEN.
VÄNNEN I.	SÅNGERSKAN.
VÄNNEN II.	DÖDEN.
VÄNNINAN.	DEN VISE.
SKAMPÅLEN.	S. BARTOLOMEUS.
STATYEN.	S. LAURENTIUS.
VAGNMAKAREN.	SOPQVASTEN.
SKOMAKAREN.	LIKBJÅREN.
LIKTORNSOPERATÖREN.	

FÖRSTA AKTEN.	Tornkammaren.
ANDRA AKTEN.	{A. Skogen. B. Den rikes sal.
TREDJE AKTEN.	Torget med rådstugan.
FJERDE AKTEN.	{A. Kalifens palats. B. Hafsstranden.
FEMTE AKTEN.	Landskyrkan.

Spelar under medeltiden.

Första akten.

I TORNKAMMAREN.

Kyrkans tornkammare; luckorna i fonden uppslagna, hvarigenom man ser en gnistrande stjernhimmel, hustak med snö; de fönster, som synas längst uppe i gaslarne, starkt upplysta. En gammal stol, ett fyrfat, ett bord; en Mariebild med ljus framför.

Kammaren korsas af resbjelkar, af hvilka två midt i kammaren äro så tjocka, att de rymma en person.

UNISON SÅNG

nerifrån kyrkan:

A Solis ortus cardine
Et usque terræ limitem
Christum canamus principem
Natum Maria Virgini.

Scen 1.

Den gamle kommer upp för torntrappan med en råttfälla, en kornkärve och ett fat gröt, som han ställer ifrån sig på golvet.

DEN GAMLE.

Här skall tomten få sin julgröt, och den har han ärligt förtjent i år; två gånger har han väckt mig när jag somnat från tornluckorna och en gång har han ringt när elden kom lös!

God jul, tomten, och god fortsättning!

(Han tar fram råttfällan och gillrar upp.) Här skall ni få er julmat, satans råttor.

EN RÖST.

Banna icke julen!

DEN GAMLE.

Jag tror det spökar i qväll! — Ah! Det är kölden, som tilltar och då knäpper det alltid i bjelkarne som på ett gammalt skepp!

Här skall ni få er julmat, så kanske ni låta bli att gnaga af klocksträngen och äta upp talgen på axlarne, ert fördömda sällskap!

RÖSTEN.

Banna icke julen!

DEN GAMLE.

Nu spökade det igen! — Julafton! Ja, ja, — Så der, nu ha de fått sitt! *(Han sätter råttfällan på golvet.)* Nu kommer turen till de här fjäderkräken! De skall ha korn, förstås! För att de ska' smutsa ner takblecket för mig! Jo, så är det! Men det är kyrko-

rådet som består, och det rör inte mig; men om jag skulle begära ett par skillingar mer på lön, så har man icke råd. Det syns inte hvad man gör då, men när man sticker ut en kornkärfvve på en stång en gång om året, då ser det så frikostigt ut! Den här är riktigt präktig, han! Och gifmildhet är en dygd. — Om vi skulle dela med oss, så fick jag igen min gröt, som jag gaf åt tomtten! (*Han skakar kärfven och samlar kornen i en skål.*)

EN RÖST.

Han stjäl julen; han stjäl julen!

DEN GAMLE.

Nu sätter jag den här på stången så ser den ut som en skylt; och tjenst gör han också som en skylt: han visar hvad som inte fins innanför. (*Han sticker ut kärfven genom tornsluggen.*) O du gamla människohåla der nere! (*Han knyter näfven ut öfver staden.*) Tvi vare dig! (*Han spottar ut genom gluggen; återvänder in åt kammaren och får se ljuset framför Mariabilden.*) Är det pojken, som har stält till det här? Det är inte sådana tider, att man bränner upp ljus i onödan. (*Han blåser ut ljuset och stoppar det i fickan.*)

EN RÖST.

Ve! Ve! (*Mariabilden rör på hufvudet tre gånger och en stark ljusstråle skjuter ut från hennes hufvud.*)

DEN GAMLE (*ryggar*).

Drifver helvetet sitt spel i denna afton!

EN RÖST.

Himmelen!

DEN GAMLE.

Per! Per! — Hvar är du! — Mina ögon! Tänd
ljus! — Min son! Min son!

MARIEBILDEN.

Min son!

DEN GAMLE (*leder sig ner för trappan*).

Mina ögon! — Helvetets glöd! (*går ned för trappan*).

Scén 2.

RÅTTORNA (*Nisse och Nilla*) komma in från höger efter hvar
andra; de ha sorgflor om svansarne.

NISSE.

Känner du, att det osar stekt fläsk?

NILLA.

Jo det lofvar jag! Akta dig Nisse, jag ser, att fällan
står der borta! (*Sätter sig på bakbenen.*) Det var i samma
en som våra små blef borta. Oj, oj, oj!

NISSE.

Om vi kunde finna på något spratt åt den gamle
stygggen ändå, så skulle det göra mig riktigt godt i
kräfvan. Ser du inte om han lemnat efter sig nå-
gonting, som han sätter värde på?

NILLA.

Om vi skulle gnaga af bjelkarne, så att klockorna
ramlade ner öfver hans hufvud.

NISSE.

Ah Nilla, du vet, att jag bara har en fattig tand kvar uppe i mun.

NILLA.

Ja men jag har två... och är viljan god så... men du har ingen känsla, du, för dina barn!

NISSE.

Se så, inte ska vi gräla på julafton.

NILLA.

Tyst! Hvad ha vi här!

NISSE.

Ett grötfat!

NILLA.

Som den gamle har lemnat efter sig!

NISSE.

At tomten! Se, den är han rädd för!

NILLA.

Nu vet jag! Vi äta upp gröten, så...

NISSE.

Får han tomten på sig!

NILLA.

Och han kan ställa till det bra, när han blir ond!

(De äro framme vid grötfatet och äta.)

NISSE.

Åh, maka åt dig, så får jag plats.

NILLA.

Tyst! Det knäpper i trappan!

NISSE.

Nu ser jag botten på fatet! Der ha vi smörklimpen.

NILLA.

Hjelp mig här på hörnet!

NISSE.

Så der! Nu torka vi oss om mun och springa.
(*De skynda ut till venster.*)

Scen 3.

TOMTEN *hissar sig ned på klocklinan.*

TOMTEN (*går omkring och letar.*)

Hvar är min julgröt! -- Jag känner doften af den på långt håll! I qväll skall det smaka mig riktigt skönt i kylan, och jag hoppas han gifvit mig en stor smörklimp i år, då jag varit så beskedlig mot honom! Så der, gör dig nu i ordning, min mage; (*han släpper ut svältremmen*) två hål sticker jag på remmen, så räcker det! (*Får se fatet.*) Haha! Hvad är det? Tomma fat! Hvad har nu gått åt den gamle menniskohataren? Har han blifvit snål och öfvermodig! Eller hånar han mig då han sätter fram ett tomt fat... Gröt har här varit och -- (*luktar*) smör -- ohi -- med! Jaså! -- Jaså! Det gör mig ondt om dig, gamle, att jag skall behöfva straffa dig, men tomten är nu en gång till för att straffa och belöna! -- Jag måste sätta mig här och tänka efter någon riktig julklapp. (*Sätter sig i stolen*) Låt mig se! Den gamle har låst sig inne här med sin son, hvilken han velat skydda

mot människornas ondska och förförelser; den gamle har sett mycket af världen och hatar den; den unge har aldrig varit utom kyrkoporten, utan bara sett världen här uppifrån tornet; men jag vet, att den lockar honom, just därför, att han sett den så här i fogelperspektiv. Den gamle har blott en enda liflig önskan här i lifvet, den, att sonen skall efterträda honom och derigenom bevaras för lifvets strider och människornas ondska; godt! Det är denna önskan, som jag skall korsa. Det är hans enda åtkomliga punkt! Nåväl! Jag kallar på hans gudmor, så får hon ta hand om gossen och visa honom all verdens härlighet: sedan är ingenting mer för den gamle att göra åt saken! Jag känner ungdomsdrömmarnes magt! Välan! (*Hvisslar i en pipa.*)

Scen 4.

FÉEN (*kommer fram ur bjelken, klädd som en käring med stor brun kappa och käpp.*)

God qväll, gosse!

TOMTEN.

God qväll, gumma! — Kan du förföra en yngling. Ja ja, förstå mig rätt.

FÉEN.

Det beror på!

TOMTEN.

Ja inte går det i den der kostymen! Ser du, det är frågan om den gamles son.

FÉEN.

Vår Per?

TOMTEN.

Just han! — Tyst, gumma, nu talar jag! Gossen ligger mig om hjertat, han har gjort det ända sedan han föddes; vi, du och jag, stodo fadder åt honom, och vi ha våra pligter; hans uppfostran är försummad: han har icke sett världen och fyller ändå i dag sina femton år; jag vill, att han skall ut och se sig omkring, så att vi få heder af honom. — Har du något emot det?

FÉEN.

Intet! Men jag fruktar han kommer att möta svårigheter der ute, dem vi icke kunna reda honom ur, då vår magt icke sträcker sig utom dessa kyrkomurar.

TOMTEN.

Det är sant, och jag måste leta fram en annan tanke ur mitt hufvud! — Nu har jag den! Vi gifva honom hvar sin faddergåfva, som kan tjena honom i alla lifvets förhållanden.

FÉEN.

Och hvad vill du gifva! Låt höra!

TOMTEN.

Lifvet är ganska qvistigt, som du vet, och gossen är ung! han har ännu icke genom en omsorgsfull uppfostran bland menniskor hunnit lära sig alla de konster, hvarigenom man vinner sina önsknings; nåväl, jag begär intet vidare af lifvet, ty jag vet

hvad det ger, därför skall han få min önskering.
Nå och du?

FÉEN.

Den gåfvan är nog bra, men när han en gång
fått allt hvad han velat, då har han gjort sin van-
dring som den blinde; därför skall jag gifva honom
en gåfva, som skall visa honom tingens verkliga
väsen — jag vill gifva honom ett godt sällskap på
vägen.

TOMTEN.

Qvinligt?

FÉEN.

Naturligtvis!

TOMTEN.

Du är klok, du! — Nå! Nu skall du ta hand om
gossen och laga att han kommer härifrån.

FÉEN.

Men huru? Han lyder och fruktar sin far.

TOMTEN.

Lappri! Gör dina hokus pokus och visa honom
härligheten här nere i de festklädda hemmen, så
går det nog.

FÉEN.

Det tror du?

TOMTEN.

Jag känner ungdomen! — Se här min ring och
nu till verket.

FÉEN.

Är det rätt att leka med människors öden?

TOMTEN.

Vi leka endast med människorna; deras öden, ja, dem styra icke vi. Gossen skall förr eller senare ut, och så väl rustad som han, har ingen före honom gått ut i lifvet! När han slutat sin vandring, då kunna vi talas vidare om saken! — Är du redo?

FÉEN (*närmar sig den bjelke, hvarifrån hon kommit*).

Strax!

TOMTEN.

Då hvisslar jag. (*Han hvisslar och försvinner i den andra bjelken*).

Scen 5.

PER (*kommer ner för trappan, som leder högre upp i tornet*).

PER..

Hvem är der?

FÉEN (*fram, hvitklädd som en engel*).

Din gudmor, Per! Känner du mig ej?

PER.

Ah! det är du, som tog mig på dina händer den gången då jag föll ut ur tornet. Hvad vill du mig i dag?

FÉEN.

Jag vill gifva dig en julgåfva!

PER.

Gåfva? Hvad är det?

FÉEN.

Något, som gör en nöje!

PER.

Nöje?

FÉEN.

Uppfyllandet af ens önskningar!

PER.

Önskningar! Nu börjar jag kanske förstå.

FÉEN.

Har du känt, när du står der ute på altanen, hur det liksom drar dig, lockar dig ner i djupet.

PER.

Ja, det känner jag! Ser du den mörka randen der borta, der ljuset och mörkret mötas; om dagarna ser han annorlunda ut och när det blåser, rör han sig.

FÉEN.

Skogen!

PER.

Hur ser det ut i skogen?

FÉEN.

Der är svalt och skönt!

PER.

Det är bra! Dit, ser du, drages jag ibland så våldsamt, att jag ville springa ut genom tornluggen och som foglarne segla genom luften.

FÉEN.

Och bortom skogsbrynet!

PER.

Fins det något bortom? Hvad är det?

FÉEN.

Der ligger verlden?

PER.

Verlden! Hvad är det?

FÉEN.

Vill du se den?

PER.

Är den nöjsam?

FÉEN.

Somliga säga så, de flesta säga icke så. Kom hit fram, så skall jag visa dig några bilder ur denna brokiga tafla, som människorna kalla lifvet. (*Fonden transparent.*)

Ser du det stora huset vid torget, der det lyser i alla fönster; der bor den rike mannen; se nu in i rummen: det står ett brinnande julträd på bordet, behängdt med gåfvor af alla slag: söderns gyllne frukter, som kommit med skeppen öfver hafvet, jordens dolda skatter, som människorna böja knä för, och som i sina skimrande drägter spegla ljuslågorna; men ser du ljusskenet i de smås ansigten, det är

jordelivvets sol, det är glädjen: Den känner du icke, stackars barn, men du skall känna den, du vill ju det?

PER.

Hvem är den goda féen, som går omkring och ger barnen af de gyllne frukterna?

FÉEN.

Det är modern!

PER.

Modern? Hvem är det?

FÉEN.

Du har också haft en mor, men hon dog innan du blef till åren.

PER.

Och den gamle, som sitter i sin vrå med det milda skenet i sitt ansigte?

FÉEN.

Det är fadern, som i minnet lefver om sin barndom.

PER.

Fadern! Men han ser ju så vänlig ut!

FÉEN.

Ja, ty han älskar icke sig sjelf allena.

PER.

Och den ynglingen, som lägger sin arm om den unga flickans lif, och nu (*Han blir upprörd*) trycker han sitt ansigte mot hennes — deras läppar mötas — hvad är det? Talar man så ute i lifvet?

FÉEN.

Det är kärlekens sätt att tala.

PER.

Kärleken! Det måtte dock vara härligt att få se allt detta?

FÉEN.

Vänta! — Se nu uppe der i gafvelfönstret! — Det brinner ett enda ljus; ett fattigt eländigt ljus; (*Tablå.*)

PER.

Fattigdomen! den känner jag! Nej, visa mig något skönt!

FÉEN (*betraktar honom*).

Du är njutningslysten! — Nåväl! Se fortfarande der uppe omkring det ensamma julljuset! Det lyser blekt, men det lyser varmt på den förnöjsamma fattigdomens bord.

PER.

Nej, något vackert vill jag ha!

FÉEN.

Såå! Fins något vackrare än — men du skall få se! Se dit upp — till slottet, der kungen bor! (*Tablå.*)

PER.

O!

FÉEN.

Ser du hvilka präktiga kläder, hvilka gnistrande kristaller; ser du huru väggarne återkasta ljusens

mångdubblade sken, och huru midt i vintern röda rosor och blåa liljor slagit ut sina blommor!

PER.

O!

FÉEN.

Och dessa unga flickor, med de lösta lockarna, som skänka det röda vinet i silfverbägare...

PER.

Der vill jag vara!

FÉEN.

Och nu bära de hvitklädda köksmästarne in faten.

PER.

O!

FÉEN.

Härolderna stöta med stafvarne i golfvet, trumpeterna ljuda...

(En klocka höres slå 3 slag. Tornkammaren återtar sitt förra utseende.)

Ve, tiden är ute! — Per! vill du ut att pröfva lifvet?

PER.

Ja, ja!

FÉEN.

På godt och ondt?

PER.

Ondt tror jag mig känna, godt vill jag lära känna.

FÉEN.

Du tror så! Men du skall snart se, att allt godt icke är godt och allt ondt icke är ondt.

PER.

Jag vill ut bara! Härifrån!

FÉEN.

Du skall få gå! — Men först vill jag gifva dig som hjälp på färden en gåfva, af hvilken du kan hafva nytta. Men när du fått den, har du fått mer än andra menniskor och derför skall man också fordra mer af dig en gång!

PER.

Låt se då!

FÉEN.

Denna ring eger förmågan att skaffa dig alla dina önskningsar, till din fromma, men ingens onda!

PER.

Det var en bra ring. Men hvad skall den gamle säga?

FÉEN.

Han går endast sitt rättvisa straff till mötes; straffet för sin sjelfviskhet.

PER.

Ja, det är rätt! — Men det gör mig ondt om honom ändå.

FÉEN.

Sörj icke för honom; jag skall vaka öfver hans sorg.

PER.

Sorg! Ingenting annat! Sorgen, säger han, är lifvets enda njutning! Låt honom sitta och njuta då, jag skall nog skaffa honom tillfällen.

FÉEN.

Till sist, yngling, vill du hafva reskost af den vise!

PER.

Hvad skulle det vara? Goda råd?

FÉEN.

Ja!

PER.

Ack, det har jag så fullt af.

FÉEN.

Jag vet det! — Och jag känner deras öde! Far väl då! Må lifvet lära dig att lefva, och när du slutat din vandring, då skall du — antingen du är stor eller liten, lyckad eller misslyckad, rik eller fattig; lärd eller olärd — framför allt vara en människa och en mensklig människa! — Farväl!

(Hon försvinner i pelaren.)

Scen 6.

PER *ensam.*

Jaså, Per, du skall gå ut i lifvet. Det har väl flere gjort före dig! Men är det då så qvistigt der ute? Jag har visserligen stått på kyrktaket och

sett ner på gatan hur människorna kräla der nere om hvar andra; den ena kommer härifrån och går dit, den andra kommer derifrån och går hit, det förefaller mig gå så lugnt och stilla till, och aldrig ser jag, att de gå på hvar andra, fast det är tätt som mygg. Att hundar och skomakarpojkar slåss i bland, det har jag sett, men gammalt folk — aldrig! Aldrig har den gamle och jag slagits, fast vi gå om hvar ann i trapporna tio gånger om da'n; det är visserligen sant, att han har slagit mig, men jag har aldrig slagit honom. Och människorna måtte inte vara så elaka heller, som det säges! Var det inte eldsvåda här om da'n hos en rik köpman? Jo; och kom det inte springandes från alla håll med fattiga stackare; och gingo de inte upp till den rike och räddade hans saker; jo, jag såg hur de buro silfverpjeser ända ifrån hans matbord långt utom sta'n, der de gömde dem bakom höstackar för att inte silfret skulle brinna upp! Var det inte beskedligt det! Vi få väl se! Vi få väl se!

Emellertid, min käre Per, skall du ut och se dig omkring i verlden och göra bruk af dina gåfvor!

(Betraktar ringen.)

Låt se nu! Hvad skall jag önska mig först?

Scen 7.

DEN GAMLE *(kommer in genom väggen)* OCH PER.

PER.

Jaså, den gamle är här! — Jag hörde inte dina steg i trappan; hvad kom du för väg?

DEN GAMLE (*orolig*).

Såg du det?

PER.

Nej!

DEN GAMLE.

Får jag se på dig? — (*Fixerar honom.*) Här har hänt något!

PER.

Ingenting! Ingenting alls!

DEN GAMLE.

Min son, det är midnatt snart! Vill du ej gå in och lägga dig i din kammare, så att jag får stänga om dig!

PER.

Alltid vill du stänga igen om mig! Min far, säg, har du aldrig ämnat släppa mig ut i världen; icke har du väl tänkt, att jag skulle sitta här i evighet och torka bort.

DEN GAMLE.

Jag har sett lifvet, jag känner dess Sodoms-äpplen och därför vill jag skydda dig!

PER.

Men lifvet är kanske icke så surt som du påstår!

DEN GAMLE.

Hvad vet du om den saken!

PER.

Ah jag kan väl se något från min höga plats! Kom hit, skall jag visa dig!

DEN GAMLE.

Hvad kan du visa mig, som jag icke känner?

PER (*leder den gamle till luckorna*).

Åhjo! Se här! Ser du det stora huset der uppe vid torget!

DEN GAMLE.

Nåå! Men skynda dig! Innan klockan slår tolf måste du vara i säng!

PER.

Ser du julträdet med dess guld och silfver.

DEN GAMLE.

Bara papper, gosse!

PER.

Och söderns gyllne frukter.

DEN GAMLE.

Maskätna...

PER.

Och solen, glädjen, hur den lyser på barnens anleten...

DEN GAMLE.

Dessemellan förvridna af afundsjuka...

PER.

Och den gamle, som sitter der årsäll och nöjd...

DEN GAMLE.

Lögn! Han bäfvar i sitt hjerta för hushyran, som skall betalas på nyåret...

PER.

Han, den rike mannen!

DEN GAMLE.

Döljer sin stundande undergång!

PER.

Och dessa unga; ser du hur han räcker sin arm...

DEN GAMLE.

Efter faderns penningpung.

PER.

Fy då!... Deras läppar mötas...

DEN GAMLE.

Till vällust!

PER.

Hvad är det!... Se nu der uppe i gafveln vid det ensamma ljuset...

DEN GAMLE.

Befaldt af försigtigheten, som fordrar mörker...

PER.

Vid skenet af förnöjsamhetens stilla ljus...

DEN GAMLE.

Som de stulit i kryddboden, sitter hela tjufliktan och rådlägger om nästa ströftåg i stadens bodar. Jag kan det! hör du! Och der uppe i slottet, der ljusen gnistra i tusental och spegla sig i vinets etterströmmar; der tumla de, tomma hufvu'n och tomma

hjertan, som säga sig tänka och känna för folkets väl, der tumla de mellan buteljer och fat...

PER.

Hvarför talar du så fort? Låt mig fortsätta...

DEN GAMLE.

Nej... Gå härifrån! och lyd, gosse!

PER.

Nej, bort härifrån! Jag vill ut i verlden! Jag vill se barnaanleten, om ock de kunna skuggas af afundens larv, jag vill äta söderns frukter, om ock de äro maskstungna, jag vill dricka vinet, om ock det kan bli etter, jag vill lägga min arm om en midja, om ock det sitter en utfattig fader i kakelugnsvrån, jag vill ha guld och silfver, om ock det till sist bara är mull!

DEN GAMLE.

Helvetets glöd! Hvem har varit här?

EN RÖST.

Banna icke julen!

PER.

Hvad är detta! Här är så underligt i qväll; underligare än vanligt! Far, se på mig!... Ah, hvad är detta! Det är icke hans ansigte!

DEN GAMLE (*på knä*).

Min son! Hör din fader! Lyd den gamles röst, som vill dig väl, stanna inom dessa lugna murar!

PER.

Det är för sent!

DEN GAMLE.

Hvad ser jag! Denna ring! Hvem har gifvit dig den?

(Vill taga den af Per.)

PER.

Hvem är du? Du är icke min far!

DEN GAMLE.

Din brottslige, din olycklige far, som står under magternas förtrollning!

(Den gamle förvandlas till en stor svart katt.)

PER.

Jesus Maria, hjälp!

(Starka ljustrålar från Mariabilden; klockan slår tolf.)

PER.

Trollet! Trollet! — Vik hädan, orena ande!

(Katten försvinner.)

Och nu! *(Slår upp tornluckorna.)* Till lifvet! *(Vänder på ringen.)* Till skogsbrynet!

(Han springer ut genom de öppna luckorna.)

Andra akten.

I SKOGEN.

*En skog med snö; i förgrunden snedt öfver scenen en isbelagd bäck.
I morgongryningen.*

Scen 1.

PER *in.* (Det blåser uppe i träden.)

PER.

Detta är således skogsbrynet, dit mina tankar så ofta flugit genom den klara luften, och detta är skogen! — Och detta är snön! Nu vill jag göra snöbullar, som jag sett skolgossarne göra. Det lär vara något utomordentligt nöjsamt! (*Han tar en snöboll och kastar några gånger.*) Åhja! Hm! Inte är det så utomordentligt! En gång till!... Jag tycker, att det nästan blir tråkigt!...

Men hvad är det, som spelar uppe i trädens kronor? — Vinden! — Ja, det låter ganska vackert! Sus, sus! Sus, sus. Men man blir sömnig om man hör på det der länge! Sus, sus, sus, sus! Nu låter det som myggen om sommarqvällen! — Det är märkvärdigt hvad allting är kort här ute i naturen! Ledsnaden i tornet, den var lång den! Nu är det inte alls vackert och roligt! (*Får se bäcken.*) Hvad är detta? Is! — Hvad kan man ha för nöje af den? Ah jag mins nu, man kan åka på den! Det måste jag försöka!

(*Han går ut på bäcken; isen brister, har faller om kull af förskräckelse och blir liggande.*)

Scen 2.

LISA in.

LISA (*springer fram till Per*).

Der är han! — Ah — Han sofver! — Hvad är det? — (*Tar upp ringen, som Per tappat, då han föll.*) En ring! — Han sofver i snön! Hvad har händt! Han har slagit sig! Hvad skall jag göra? Midt i skogen och midt i snön, ingen menniska har sina vägar hitåt, men han måste frysa i hjel om han icke kommer härifrån. Den goda féen skickade mig att söka upp den här gossen, men hon sade mig icke, att jag skulle träffa honom halfdöd i en snödrifva. Om det vore sommar åtminstone och solen sken på den gröna gräsmattan. (*Hon tujmar på ringen.*)

Scen 3.

Changement.

(*Landskapet förvandlas från vinter till sommar; bäcken mister istäckket och rinner fram mellan stenar och solen lyser på det hela.*)

LISA.

O! Hvad är detta? (*Hon ser sig häpen omkring åt alla sidor. Per vaknar.*)

PER (*gnuggar ögonen*).

Hvad är detta? — Jag flyger ut genom tornet, kommer i en skog med snö, kastar snöboll, åker kana, slår hufvudet i isen, mister förståndet — och så vaknar jag — och då är det sommar! Har jag legat här under snön i sex månader? Nej, det syns inte;

(*speglar sig i bäcken*) jag är röd som en ros; (*lutar sig ner i källan*) men hvad ser jag der nere i djupet? En blå himmel, gröna trån, hvita vattenliljor och midt bland dem — en flicka! Just en sådan, om hvars midja den unge mannen lade sin arm i julhemmet; utslaget hår, en mun som en sång, ögon som dufvor — Ah — hon nickar åt mig — jag kommer, jag kommer!

(*Han vill kasta sig ner i bäcken, då Lisa ger till ett utrop.*)

Der! Och nyss der nere!

LISA.

Så är det! Tro icke alltid dina ögon.

PER.

En besynnerlig värld, det här! Men låt mig se om det är samma flicka!

(*Betraktar henne.*)

Ja! Det är hon! (*Vill springa mot henne, men får se sin ring.*) Hvad, min ring! Du har plundrat mig under det jag låg sanslös! O! Tro icke alltid dina ögon, sade du! Nej! Nu har jag min första lärdom! Jag vill omfamna en engel och jag finner en tjuf!

LISA.

Tro icke alltid dina ögon, Per! Undersök innan du dömer!

PER.

Du har rätt! Jag skall göra det. Flicka, hvem är du? Hvad heter du?

LISA.

Lisa är mitt namn! Hvem jag är, får du icke

veta förr än tiden är fullbordad. Jag kom hit och fann dig sanslös; på isen hittade jag din ring, hvars krafter jag icke kände!

PER.

Du har räddat mig från en säker död i kölden. Förlåt mig! Lisa, du skall följa mig, på min vandring skall du se på ett lustigt lif!

LISA.

Du vandrar, säger du? Hvad är målet för din vandring?

PER.

Målet? Jag söker — som alla andra — lyckan!

LISA.

Du söker lyckan! Det är en skröplig ting!

PER.

Ah, tala inte så; jag kan ju få allt hvad jag vill. Ha vi icke fått den ljufligaste sommar midt i vintern. Se dock hur härligt solen lyser der uppe i tallarne; du skall veta, att detta är nytt för mig! Nej se! Hvad är detta?

(Plockar upp några grankottar.)

LISA.

Det är trädens frukter.

PER.

Då duga de att äta!

LISA.

Nej, men barnen bruka leka med dem.

PER.

Leka! Det har jag aldrig gjort! Ska' vi leka, Lisa?

LISA.

Ja, men hvad? Ska' vi leka ta fatt?

PER.

Hur är det då?

LISA.

Så här bara! (*Hon springer bakom ett träd och kastar grankottar på Per*). Ta fatt mig nu!

PER (*springer efter henne*).

Ja, det är inte så godt det. (*Trampar på en grankotte och gör sig illa i foten.*)

PER.

De fördömda granäpplena!

LISA.

Banna inte trädens frukter.

PER.

Sådana der frukter kan man vara utan! Tacka vet jag sådana som jag såg i ett julträd! Om denna gran kunde bära sådana ändå —

(*Changement.*)

(*Granen bär apelsiner.*)

Se, se! Låt oss smaka!

(*De taga ned frukter och äta.*)

LISA.

Nå hvad tycker du?

PER.

Det är nog godt, men inte så, som jag hade tänkt mig.

LISA.

Så är det alltid, hela lifvet igenom.

PER.

Hvad du är klok, min kära flicka! Lisa! Får jag lägga min arm om ditt lif.

(En fogel börjar sakta sjunga uppe i granen.)

LISA.

Ja, men hvad skall det vara för?

PER.

Får jag kyssa dig också?

LISA.

Ja, det är väl icke farligt! *(De kyssas.)*

Fogeln sjunger högre.

PER.

Jag är så varm efter leken, Lisa! Skola vi bada i bäcken?

LISA.

Bada? *(Hon håller händerna för ögonen.)*

PER *(kastar af sig rocken).*

Ja!

LISA *(gömmar sig bakom ett träd; fogeln sjunger).*

Nej! nej! nej!

PER.

Hvad är det för en skrikhals der uppe i trädet?

LISA,

Det är en fogel, som sjunger.

PER.

Hvad sjunger han om för slag?

LISA.

Tyst! Jag förstår foglalåt, det har min gudmor lärt mig.

PER.

Nå, det skall bli lustigt att höra!

(Fogeln sjunger.)

LISA.

“Icke så, Icke så!” sa’ han nu!

(Fogeln sjunger igen.)

Per! Per! Vet du hvad han sade nu?

PER.

Nej!

LISA.

“Lef oskyldigt, mitt öga ser dig!”

PER.

Oskyldigt! Hvad är det?

LISA.

Det vet jag icke, men . . . kläd på dig!

PER.

Inte är det någon, som ser oss här, det är bara snack!

(Göken ropar: jo! jo! jo! jo!)

PER.

Hvad ropar den der gynnaren då?

LISA (*härmar göken*).

Jo! jo! jo! jo!

PER.

Det är fasligt så mycket omständigheter det skall vara ändå!

LISA.

Kan du inte njuta af naturens stora, oskyldiga glädje.

PER.

Jo, en liten stund! — Aj! hvad är det? (*drar af sig vesten.*)

LISA.

En myra!

PER.

Se så mycket obehag bara! (*Slår omkring sig med hatten.*) Hvad var det för en, som stack mig? — En mygga!

LISA.

Allt är ofullkomligt här i lifvet, Per, kom i håg det och tag det onda med det goda!

PER.

Det onda må den onde ha; jag vill ha det goda. Så der! (*Slår om kring sig.*)

Nu är jag led på den här skogen! Och man kan väl inte leka bort sitt lif heller! Jag längtar efter verksamhet och vill komma ut bland människorna! Lisa, säg mig, du, som är en sådan liten vis varelse, hvad sätta människorna mest värde på, ty det skall jag skaffa mig!

LISA.

Per, innan jag svarar dig, hör ett förståndigt ord: människorna skola göra dig lika mycken förtret som myggen, men icke skänka dig det behag som den evigt unga naturen.

PER.

Naturen! Ja, den är mycket vacker från ett kyrktorn, men den blir allt enformig på nära håll! Står inte allting stilla, stå inte träden på samma ställe som för femtio år se'n och komma de inte att stå här i femtio år till; mitt öga är redan trött på den här härligheten; jag vill se rörelse och höra buller, och äro människorna som myggen, så håller man då dem mycket lättare ifrån sig än det här sällskapet. *(Slår med handen om kring sitt hufvud.)*

LISA.

Du får väl se, du får väl se! Erfarenheten skall lära dig bättre än mina ord!

PER.

Nå, Lisa! Hvad sätta människorna mest värde på hos en människa?

LISA.

Jag skäms att säga det!

PER.

Du måste säga mig det!

LISA.

Guld!

PER.

Guld! Men det är ju något utom menniskan, som icke hör till hennes väsen!

LISA.

Ja, det vet man väl, men det är nu en gång så!

PER.

Hvad har då guldet för märkvärdiga egenskaper?

LISA.

Alla! Det hjälper för allt, och för intet. — Det ger allt hvad jorden kan bjuda på, ty det är sjelf den fullkomligaste af alla jordarter, som rosten icke kan sätta en fläck på, men som kan sätta rostfläckar på själarne!

PER.

Nåväl! Följer du med mig, Lisa?

LISA.

Jag skall alltid följa dig på afstånd!

PER.

På afstånd! hvarför icke i min närhet. Lisa, nu lägger jag armen om ditt lif igen...

LISA (*sliter sig ifrån honom.*)

(*Fogeln sjunger.*)

PER.

Hvarför springer du din väg?

LISA.

Fråga fogeln!

PER.

Inte förstår jag hvad han säger. Det får du tala om!

LISA (*brydd*).

Nej, jag kan inte!

(*Fogeln sjunger samma strof*).

PER.

Kan inte? Hvad är det?

LISA.

Han sjunger inte för oss nu, han sjunger för sin käresta och då kan du förstå hvad han säger...

PER.

Kan jag veta det!

LISA (*i det hon springer ut*).

Så här säger han: "Jag älskar dig, jag älskar dig!"

PER.

Stanna! Skall du springa ifrån mig. Lisa! Lisa!
— — Hon är borta!

Välan! Kom hit, palats, och fat och vin, och hästar och vagnar, och tjenare och guld, guld!

Scen 4.

(*Changement.*)

En praktfull sal. Tjenare bära in ett bord med mat och vin; andra tjenare bära in en kista med guld; andra åter ett bord fullt med kannor, vaser, pokaler, ljusstakar m. m. af guld.

PER (*går och ser sig omkring*).

Jaså, detta är den rike mannens bostad! Ja! det ser ju ganska lofvande ut!

Slafvar! Gif mig min bästa helgdagsrock! Men den skall vara af guld.

(Tjenarne iföra honom en rock af guld.)

En stol! *(De sätta honom i en guldstol framför bordet.)*

Nu Per, skall du njuta af lifvet, och det har du rättighet till! Har du inte varit uppe klockan fyra om morgnarne och ringt till morgonbön; har du inte sopat kyrkan om fredagarne och skurat trappor om lördagarne; har du inte ätit bröd och strömming 365 dagar om året och sköljt ner detta med kallt vatten; har du inte sofvit på ärthalm, som ofta var så illa tröskad, att du kände ärterna i knäveckan! Jo, detta har du gjort! Derfor njut! *(Vill sätta sig till bords.)*

HOFMÄSTAREN *(med staf).*

Förlåt, ers nåd! Men bordet är inte dukadt än!

PER.

Är det inte dukadt?

HOFMÄSTAREN.

Först om ett par timmar bli stekarne färdiga!

PER.

Jag bryr mig inte om några stekar!

HOFMÄSTAREN *(ställer sig framför med stafven).*

Detta kommer aldrig att ske, att man sätter sig vid ett odukadt bord!

PER.

Hvem förbjuder mig i mitt eget hus?

HOFMÄSTAREN.

Konvenansen, ers nåd, tillåter det icke på några vilkor.

PER.

Konvenansen! Hvad är det för en rackare?

HOFMÄSTAREN.

Ers nåde! Hör en gammal mans ord! Den, som i ers nådes ställning bryter mot konvenansen, den är förlorad!

PER (*rädd*).

Det var en sträng herre! Jag måste väl finna mig, fast jag är fasligt hungrig. — Men vänta! — Är det ingenting, som biter på den herrn! Jag har hört att — guld... (*går till kassakistan och tar en näfve*). Skulle inte...?

HOFMÄSTAREN.

Ers nåd! Öfver tjenarne står jag, öfver mig står ers nåd, men öfver oss alla — står konvenansen! Dess lagar äro eviga, ty de hafva sin grund både i förnuftet och hvad man kallar de historiska förutsättningarne!

PER.

Och de historiska förutsättningarne äro icke åtkomliga af guld.

HOFMÄSTAREN.

De äro omutliga i detta fall!

PER.

Hvad skall jag då med alla mina rikedomar, om

jag inte får äta mig mätt när jag är hungrig! Jag har ju det sämre än den fattigaste klockringare.

HOFMÄSTAREN (*ställer sig som en staty vid bordsändan.*)

Scen 5.

(SKATTSKRIFVAREN och hans BITRÄDE gå omkring och uppteckna allt som finnes i rummet.)

PER.

Se här en ny plåga! hvarmed skola herrarne pina mig, oskyldige?

SKATTSKRIFVAREN.

Det är taxeringen, ers nåd!

PER.

Jaså, det är ni, som reglerar människovärdet! Hur högt värderas en människa nu för tiden?

SKATTSKRIFVAREN.

Två per hundra ers nåd! Eljes är det allt efter som de äro till!

PER.

Hör, säg mig, kan jag inte få draga mig undan medan herrarne skriva upp, ty jag är både trött och hungrig!

SKATTSKRIFVAREN.

Omöjligt! Måste ske i egarens närvaro.

PER.

O herre, hvilka bördor! Men jag kan väl få sitta åtminstone?

SKATTSKRIFVAREN.

Var så god! (*till biträdet.*) Två dussin tallrikar med pressade kanter — skrif! Sex vinkylare med grepar af bättre gul metall — skrif! En sockerskål med strösked — och två mindre dito — skrif! Två dussin knifvar med skaft af perlemor — splitter nya — skrif!

PER.

Få se, om inte jag blir galen!

SKATTSKRIFVAREN.

Ett matbord af ek och dubbla slagskifvor — skrif! Sex stolar af valnöt.

Scen 6.

ADVOKATEN. DE FÖRRE.

• PER.

En till.

ADVOKATEN.

Ers nåd är kallad att infinna sig på stadens rådstuga för att få fastighetsbeviset n:o 2867 lagfaret innan klockan tolf på dagen, som är.

PER.

Rådstugan! Process! Jag processar aldrig, herre!

ADVOKATEN.

Det är icke fråga om process, utan bara att konstatera faktum.

PER.

Jag vill inte konstatera fakta.

ADVOKATEN.

Men ponera casus . . .

PER.

Jag vill inte ponera casus. Jag vill äta middag!
Hofmästare, kan jag inte få ta mig en smörgås?

HOFMÄSTAREN (*lyfter hotande stafven*).

Scen 7.

RÄTTSTJENAREN. DE FÖRRE.

PER.

Är det flera ändå?

RÄTTSTJENAREN.

Ers nåd är kallad till kämnersrätten i morgon
kl. 11 förmiddagen för uraktlåtande af att hålla ga-
tan ren!

PER.

Skall jag hålla ren gatan, jag, som är en så rik
man! Hvad skall jag då icke göra?

RÄTTSTJENAREN.

Det är hvarje husegares skyldighet att hålla rent
utanför sitt hus.

PER.

Konvenans, taxering, ponera casus, hålla gård
och gata ren, hungra och törsta — är det den rike

mannes lott — då ville jag heldre vara gatsopare hos mig sjelf. Och jag kan inte få visa ut de der herrarne, som tränga in i mina rum, och jag kan icke få gå min väg när jag vill!

Scen 8.

SUPPLIKANTEN *åtföljd af en tjenare, som bär två korgar med papper.*
DE FÖRRE.

PER.

Herr advokat och herr rättstjenare, kan icke lagen skydda en olycklig rik man, så att han får frid i sitt hem, eller är lagen bara för den fattige!

ADVOKATEN.

Ers nåd är icke att betrakta som en enskild person numera, ty då man genom rikedomar stigit till samhällets höjder, tillhör man det allmänna.

PER.

Och så är man stäld utom lagen.

ADVOKATEN (*ler, ser sig omkring*).

Öfver lagen, Ers nåd!

PER.

Ha! — Hvad vill den här siste vännen! Är det några presenter han har i korgarne!

SUPPLIKANTEN.

Ers höga nåd är i egenskap af kyrkoråd...

PER (*afbryter*).

Kallad...

SUPPLIKANTEN.

Kallad till stämma i öfvermorgon.

PER.

Klockan elfva...

SUPPLIKANTEN.

Klockan elfva, för att närvara vid valet af församlingens kyrkoherde; men dessförinnan måste Ers nåd taga del af de handlingar, som här medfölja, och hvilka gå ut på att bevisa motkandidatens inkompetens för valet.

PER.

Skall jag läsa igenom två korgar papper till i öfvermorgon! — Nej! Nej!

SUPPLIKANTEN.

Kanske Ers nåd behagar afgifva sin röst ändå för vår kandidat...

PER.

Utan att behöfva läsa... Går det an? Haf tack då, min hjertans vän! Bläck och penna!

SUPPLIKANTEN (*lemnar honom bleck, penna och papper till underskrift.*)

Förträffligt! Jag tackar Ers nåd!

PER (*omfamnar honom*).

Åh det är jag, som tackar Er!

HOFMÄSTAREN (*slår med stafven i bordet, tjenare in med fat*).

Bordet är serveradt!

(*Alla gå utom hofmästaren.*)

PER (*sätter sig till bords*).

Äntligen! — — — [*Svag musik*] Se nu gå de, när han befaller, men när jag ber, då hjälper det inte!

HOFMÄSTAREN.

Det är icke min befallning de lyda, Ers nåde, det är konvenansens lagar . . .

PER.

Och de öfvergå min vilja.

HOFMÄSTAREN.

Lagar äro mångas öfverenskommelse, och den måtte väl gå före den enskildes vilja.

• PER.

Han kan då svara på allting! — Nå nu njuter jag emellertid! Vinet värmer hjertat, maten värmer hufvudet, men hvad är njutningen i ensamheten! — Herr hofmästare! tillåter konvenansens lagar, att man har sällskap när man njuter?

HOFMÄSTAREN.

Jag tror nästan, att de fordra något dylikt.

PER.

Nåväl jag vill ha . . .

Scen 9.

VÄNNEN 1 *springer i famn på Per:*

VÄNNEN 1.

Ack min hjertans vän, så ser jag dig då åter efter en så lång frånvaro! Och du är dig lik, litet magrare än då jag såg dig sist; men hur har du det nu, käre gamle gosse!

PER (*fixerar honom*).

Jo tack, tack, mycket bra, som... hm — ser.
Var så god och tag en stol och sitt ner!

VÄNNEN 1.

För all del, jag har nyss ätit middag, och jag
skall gå in i ditt förmak och vänta medan du slutar
din måltid.

PER.

Nej, det är just hvad du inte får, jag sade nyss,
att jag tyckte lifvet så öde, när man skall sitta en-
sam till bords! Tag en stol och sitt!

VÄNNEN 1.

Käre, gamle vän, om du uttryckligen fordrar det,
så skall jag sitta bredvid dig medan du äter; men
det ser då rakt ut som jag kom hit för att äta...

PER.

Det gör ingenting om så också vore...

VÄNNEN 1 *fasar*.

Åh!

PER.

Jaja, jaja! Jag säger ju inte att så är!

VÄNNEN 1 (*sätter sig*).

Jaså, du har kommit på grön qvist, som man
säger; det är roligt att se, det ödet *kan* vara så
gunstigt, och det måste alltid glädja ett känsligt
sinne att se, det *någon* gynnas af lyckan. Det är
inte alla — gunås — som kunna prisa den ombyt-
liga gynnerskan!

PER.

Så! Har du något att klaga?

VÄNNEN 1.

Jag?

PER.

Jaja, jag vill inte höra några olyckor nu, när jag äter! Vill du inte vara så god och göra mig den *tjensten* att försöka en hjerpe.

VÄNNEN 1.

Du talar om *tjenster*, min vän!

PER.

Seså, du skall inte säga min vän, du skall kalla mig vid namn.

VÄNNEN 1.

Christofer! *Du* begär en tjänst af mig, stackare, kan jag då neka dig!

(*Han börjar att äta, och aptiten ökas under följande repliker, då Per börjar betrakta honom med stora ögon.*)

PER.

Man skall aldrig neka hvar ann någonting?

VÄNNEN 1.

Det är vackert sagt, man skall aldrig neka sig någonting — hvar andra menar jag!

Scen 10.

VÄNNEN 2. DE FÖRRE.

VÄNNEN 2 (*in rakt fram till bordet*).

God dag, Göran! — Känner du igen mig?

PER (*fixerar honom.*)

VÄNNEN 2.

Nej, det gör du inte, men jag känner igen dig! Ser du, jag glömmer inte mina gamla vänner och i nödens stund söker jag upp dem. Här sitter du och äter och jag har intet att äta, därför säger jag rent ut: Gösse, här har du mig!

(*Slår sig ner vid bordet.*)

VÄNNEN 1 (*till Per.*)

Hvad är det för en slusk? Han äter som om han inte sett mat mellan jul och påsk.

PER.

Åh, det är en god vän.

VÄNNEN 2 (*till Per.*)

Hvad är det för en tiggare? Han sätter i sig som en varg om vårvintern!

PER.

Ah, det är en god vän till mig!

VÄNNEN 1 (*till Per.*)

Akta dig för falska vänner, Per.

VÄNNEN 2 (*till Per.*)

Akta dig för falska vänner, Per.

PER.

Jaha, jaha!

VÄNNEN 1 (*till Per.*)

Du skall få se, att han kommer att låna pengar af dig.

VÄNNEN 2 (*till Per*).

Om han begär att få låna pengar af dig, så skall du säga nej, för han betalar aldrig.

PER.

Jaså, jaså! — Nå god' vänner, tycka ni inte, att det är en förträfflig anrättning?

VÄNNEN 2.

Jag smickrar aldrig!

VÄNNEN 1.

Nej, ni bara äter, min vän! Jag smickrar aldrig heller, men jag kan väl icke därför fördölja sanningen, utan måste erkänna, att något dylikt har jag aldrig varit med om, och det skall vara Christofer, som skall bjuda på något sådant! Skål, bror Christofer!

PER (*häpen, för sig*).

Christofer!

VÄNNEN 2.

Jag är en enkel hvardagsmenniska, jag, som icke kan säga sådana der grannlåter, dem jag föraktar och hvilkas uttalande från ett sådant håll jag endast kan tillskrifva ett hemligt begär att komma åt pengar. Det är min enkla hvardagsmening.

VÄNNEN 1.

Hvilken oförsämndhet!

PER.

Jag anhåller, att inga allvarsamma samtal afbryta denna njutningsrika samvaro, som skulle kunna vara ändå gladare om den förljufvades af någon älskvärd representant af det andra könet.

Scen II.

VÄNINNAN. DE FÖRRE.

PER.

Se der!

VÄNINNAN.

Jaså, du kunde inte vänta på mig! Det var högst oartigt, men jag förlåter dig, efter du är min vän! Se der har du min hand!

PER (*kysser den*).

Jag ber om förlåtelse, min sköna, men jag har visst tagit fel på dag! Emellertid sitt ner! Vilja mina vänner här gifva en plats vid min sida.

(vännerna tränga sig närmare.)

PER.

Ingen! Nå, den, som är min yngsta vän skal göra det! Det kanske ni inte vet!

Nå, den, som är min bästa vän, lemnar platsen godvilligt, ty han är alltid mitt hjerta lika nära ändå!

(Vännerna lemna båda sina platser.)

PER.

Jag ser, att I båda ären mina bästa vänner.

VÄNINNAN.

Och jag din bästa väninna! Alonzo, icke sant!

PER.

Alldeles rätt! — Och nu, då jag höjer pokalen,

vill jag tömma den för vänskapen! Vänskapen är som guld, ty den är ren.

VÄNINNAN (*till vännerna*).

Så vackert han talar!

PER.

Vänskapen är som månen.

VÄNINNAN. VÄNNERNA.

Bravo! Bravo!

PER.

Ty den lånar sitt guld...

(*Väninnan, vännerna se på hvar andra.*)

PER.

Af solen! Och den förmörkas när solen går bort. Icke sant?

VÄNINNAN. VÄNNERNA (*surt*).

Mycket bra sagdt!

PER.

Men vänskapen är en brasa, den måste underhållas om den skall fortfara att brinna! I hafven gifvit mig eder vänskap, hvad har jag att gifva eder?

(*Väninnan och vännerna se sig omkring.*)

PER.

I sen på mitt guld. Ack, det är bara mull mot eder vänskap!

VÄNINNAN (*försigtigt*).

Men man skall icke förakta det jordiska därför, att det ojordiska finnes.

VÄNNERNA.

Utmärkt sagdt!

PER.

Nåväl, jag vill belöna eder trohet! — Se här —
allt detta guld gifver jag er!

VÄNINNAN OCH VÄNNERNA.

Ah! (*Störta öfver bordsservisen.*)

PER.

Men kom i håg: jag sagt er, att guld ej annat
är än mull!

(Håller handen för mun och går oroligt af och an.)

Åh! Min gud, jag tror, att jag dör!

VÄNINNAN.

Hvad är det åt dig, Alonzo!

PER.

Jag har fått tandvärk! Åh mina tänder! Sen I,
att den rike mannen också är utsatt för lifvets
obehag.

(Väninnan, vännerna dra sig åt dörrarne med sina guldpjeser.)

PER.

Nej, lemnen mig icke ensam med mina qual;
nu, när jag bäst behöfver ert sällskap!

VÄNNEN 1.

Åh, litet tandvärk är inte farligt, det går snart
öfver!

VÄNNEN 2.

Tag kallt vatten i mun, så blir det snart bra!

VÄNINNAN.

Ja se männen, de äro så känsliga för små krämpor; ni skulle se en qvinna lida!

PER.

Åh! gå icke ifrån mig, jag lider så gräsligt!

VÄNNEN 1.

Jag öfverger dig aldrig! (*Håller i dörren.*) Jag springer efter tandläkaren!

PER.

Nej stanna!

VÄNNEN 2 (*vid dörren.*)

Nej, det tillkommer mig som Georgs äldsta vän!

PER.

Ni vilja springa ifrån mig! Nå! — Jag förbannar detta guld! Jag förbannar er, falska vänner!

(*Guldpjeserna, som väninnan och vännerna hafva i händerna, förvandlas och bli svarta.*)

VÄNINNAN. VÄNNERNA.

Han har bedragit oss! Se! Se!

(*De angripas alla tre af tandvärk och jemra sig.*)

Oh! Oh!

PER (*frisk igen.*)

Åh, det är bara litet tandvärk, det går snart öfver!

Tag kallt vatten i mun, gamle vän, så går det öfver!

(*Väninnan svimmar.*)

Inte skall ett fruntimmer svimma för så små krämpor!

(*Vännerna springa ut.*)

Ja, spring nu till tandläkaren och låt honom ta ut alla era tänder, räfvar, så biten I ingå får se'n.

Scen 12.

VÄNINNAN. PER.

VÄNINNAN (*qwicknar vid*).

Alfred! Alla ha öfvergifvit dig, men jag stannar hos dig!

PER.

Ja, men hvarför skall du göra det! Jag är ju så fattig som den fattigaste och snart kommer taxeraren och vill ha skatten och då tar han hela möblemanget i pant!

VÄNINNAN (*smyger sig intill honom*).

Då vill jag vara vid din sida och stödja dig, (*fattar hans hand och stjal under det följande hans ring*) och räcka dig handen...

PER (*duperad*).

Du! Är det verkligen sant?

VÄNINNAN.

Om det är sant? — Se på mig — —

PER.

Ack, man har sagt mig, att qvinnan var trolösare än mannen...

VÄNINNAN.

Hon är klokare än mannen... (*stoppar ringen på sig*) därför kallar man henne trolös... Ack! Låt mig sitta, jag är så upprörd...

(*Han leder henne till en stol vid väggen.*)

PER.

Lugna dig, min vän, jag har bara skrämt dig!

VÄNINNAN.

Gif mig ett glas vin, jag är så matt efter alla dessa sinnenrörelser!

PER (*går till bordet.*)

Väggen bakom stolen öppnas; väninnan och stolen försvinna.

VÄNINNAN (*visar ringen.*)

Hahahaha! — Skolgosse! Lär dig af detta att icke tro på en qvinna, som du skymfat!

Scen 13.

PER, *ensam; springer till fönstret och tittar ut; då han drar tillbaka hufvudet har han åsneöron.*

PER.

Förbannelse öfver guld, vänskap, qvinnor! Nu står jag ensam, fattig, öfvergifven, med ett par långa öron och utan min ring! Hade jag vetat, att lifvet var så genomuselt, då hade jag väl stannat hemma hos trollet! — Hvad skall jag nu ta mig till, utan vänner, utan pengar, utan hus och utan tak! Nöden står utanför dörren och väntar mig; skall jag nu på allvar ut i lifvet och arbeta mig till hvarje önskans uppnående! — — — Om jag icke vore ensam ändå! — — — Hvarför icke så gerna ensam, då det icke fins någon vänskap och all ting är falskhet och flärd. Förbannelse!

Scen 14.

LISA *in.* PER.

LISA.

Banna icke, Per!

PER.

Lisa! Du öfverger mig icke, fast jag glömt dig i lyckans dagar.

LISA.

Det är i nöden vi träffa våra vänner!

PER.

Vänner! jag förbannar vänskapen!

LISA.

Det skall du icke göra, Per! Det fins vänskap i lifvet lika så väl som falska vänner!

PER.

Jag har nu pröfvat lifvets goda och jag fann endast tomhet och flärd!

LISA.

Du har pröfvat på ditt sätt! — Emellertid, nu har du gjort ungdomens första lärospån och du skall bli man! Du har sökt lyckan på orätt håll! Vill du icke gå ut och göra gagn, upplysa dina medmenniskor och bli nyttig; ty dina sunda blickar genomskåda det förvända och vrånga, som finnes ute i lifvet.

PER.

Och bli en stor man.

LISA.

Stor eller liten, är det samma, du skall bli nyttig: du skall bli en reformator, som för menskligheten framåt.

PER.

Ja, en reformator, som äras och dyrkas af folket och hvars namn lefver på allas läppar.

LISA.

O, så långt du är från sanningen; du söker menskelig storhet för ärans skull! Du skall få den och du skall få en ny erfarenhet!

PER.

Men huru? Min ring är borta!

LISA.

Det ligger i den ringens egenskap att aldrig kunna vara borta från egaren.

PER (*ser på sin hand*).

Ah! Se der är han! — Nå väl, jag vill bli en stor man, en reformator; men du, Lisa, skall följa mig.

LISA.

Ej ännu! Men på afstånd jag dig följer,
Och när du kommer ut för sorg och nöd
Och lyckans sol i mörka moln sig döljer,
Då är jag hos dig med mitt svaga stöd.
Gå ut i lifvet! se hvad vrångt der gifves,
Men när bland dy och grus du skåda fått
Hur skönhetsblomman äfven trifves,
Tänk då, att lifvet är på både ondt och godt!

Tredje akten.

ETT TORG. *Till höger rådstugans arkad; ofvanpå den samma ett burspråk med platser för borgmästare och råd; till venster skomakarens hus med bodfönster och skylt, samt bänk med bord utanför; bredvid denna en hönsbur och en vattensä. Midt på torget en skampåle med två halsjern, hängande vid kedjor samt öfverst en figur med ett ris i handen; åt höger midt på torget borgmästar Hans Schulze's staty, helfigur lutad mot en scensättarjungfru, och med en lagerkrans om pannan.*

Fonden stadsvy.

Scen 1.

SKAMPÅLEN och STATYEN.

SKAMPÅLEN (*bugar sig för statyen*).

God morgon, staty! Har du sofvit godt i natt?

STATYEN (*nickar*).

God morgon, skampåle! Har du sofvit sjelf?

SKAMPÅLEN.

Nog har jag sofvit, men jag har drömt också; kan du gissa hvad jag drömt?

STATYEN (*vresigt*).

Hur skall jag kunna göra det?

SKAMPÅLEN.

Jo! Jag drömde, kan du tänka dig, att det kom en reformator till sta'n!

STATYEN.

En reformator? Hva'! — (*stampar*). Det var fan hvad det var kallt om fötterna att stå här, men hvad gör man icke för ärans skull! En reformator? Nå, då skall han ha staty också?

SKAMPÅLEN.

Staty! Jo vackert! Nej han fick stå staty sjelf här nere vid mina fötter och jag tog honom om halsen med mina båda armar. (*Halsjernen skramla.*) Ser du, det var en riktig reformator, och inte en så'n der charlatan som du var i lifvet!

STATYEN.

Ah prat, du skulle veta skäms!

SKAMPÅLEN.

Jag skulle det, men jag har alltid rättvisan på min sida. (*Svänger riset.*)

STATYEN.

Hvad hade han för specialitet då?

SKAMPÅLEN.

Jo han var reformator i gatläggning.

STATYEN.

I gatläggning! Pest och pultroner! Han fuskar således i mitt fack. (*Stöter med jungfrun.*)

SKAMPÅLEN.

Nej, han gör med besked hvad du fuskade i, och du skulle aldrig stå der du står, om du inte varit svärfar åt borgmästaren!

STATYEN.

Var det inte jag, som genomförde den nya idén med att stenlägga gatorna?

SKAMPÅLEN.

Jo, det gjorde du, men idén var inte ny! Och hur gjorde du? I stället för att man förut fick sätta sina fötter i mjuka sanden, får man nu balansera på spetsiga och kullriga stenknallar, som förstöra både fötter och skodon, utom på den gatan, som ledde från ditt hus och till källaren, för der lät du lägga en spång med flatstenar!

STATYEN.

Och nu vill den här reformatorn eller charlatanen göra om hvad jag har gjort!

SKAMPÅLEN.

Han vill rifva upp hvad du har lagt och lägga alla gatorna med borgmästarstenar, så att alla få det lika bra!

STATYEN.

Jaså, det är en rabulist!

SKAMPÅLEN.

Ja, det är det, och han har icke parti för sig; du hade vagnmakaren, skomakaren, liktorsoperatören och borgmästaren med dig och därför lyckades du!

STATYEN.

Han skall akta sig! Hvarje sten han bryter ur mitt verk, skall folket kasta efter honom, och ve honom, om han rör vid mitt minne!

SKAMPÅLEN.

Vi ska' hoppas, att han afslöjar dig, din gamle skälm! Mins du hur det gick till för dig att bli en sådan der stor man efter din död. Först på begrafningen höll presten dina personalier för 20 mark; så höll gatläggarn, som blifvit rik på dina gator, ett äreminne; så lät liktornsoperatören, som fick praktik genom dina sköna gatstenar, slå en medalj; så uppkallade vagnmakaren, som fick förtjenst på lagningar, ett åkdon efter dig; och sist lät skomakaren hålla en minnesfest öfver dig. Då var det färdigt! Din måg, borgmästaren, utskickade en subskription till staty — ingen vågade neka och nu står du der!

STATYEN.

Ja, det gör jag och det grämer dig! Och i dag kommer Schulze-föreningen och bekransar och sjunger minnessången, som min måg har beställt; det skall allt svida i dig att behöfva stå och höra på det?

SKAMPÅLEN.

Det kan jag inte neka till! Men få se om jag inte blir sanndrömmare till sist?

STATYEN.

Håll nu mun på dig; här kommer föreningen!

SKAMPÅLEN.

Nu måste jag hålla mig för skratta! Tre stycken utgöra hela föreningen; i fjor voro de sex; du är på retur, Schulze, snart skall du se, att man flyttar ut dig i oxhagen.

STATYEN.

Ett folk, som vördar sina stora män och minnen, kan aldrig sjunka så djupt, att det flyttar deras statyer ut i oxhagen.

Scen 2.

SKOMAKAREN (*ut från sitt hus, öppnar bodfönstret*).

SKOMAKAREN.

Jag tror, att det har varit regn i natt! — Bror Schulze ser så blank ut! Bara det ville hålla uppe då sångföreningen kommer! (*ropar in åt boden.*) Hans!

HANS (*i fönstret*).

Ja, mäster!

SKOMAKAREN.

Sätt dig här vid fönstret med ditt arbete; jag skall ut och uppfylla en medborgerlig pligt!

HANS.

Ja, mäster!

SKOMAKAREN.

Men om du inte passar på, så skall jag låta spannrømmen dansa på din rygg! Hör du det, lymmel!

HANS.

Ja, mäster!

VAGNMAKAREN (*in med en fana*).

God morgon, skomakare!

SKOMAKAREN.

God morgon, vagnmakare!

LIKTORNSOPERATÖREN (*med en lagerkrans*).

God morgon, god morgon! Ska' vi vänta på borgmästaren? Vet någon, jag tror, att vi få raska på, för det drar i hop till regn.

SKOMAKAREN.

Det sa' jag också åt mig sjelf i morse, och därför var jag så klok och tog karpus med mig!

VAGNMAKAREN.

Nu skulle folket samlas här bakom och bilda häck! Men jag ser inte en katt! Har inte skomakaren sagt åt boktryckaren, att vi skulle begå minnesfesten i dag?

SKOMAKAREN.

Jo visst, jo visst!

VAGNMAKAREN.

Vill herrarne bilda en halfcirkel omkring föremålets fot! — Så der!

LIKTORNSOPERATÖREN.

Vi kunna börja med kântaten, tycker jag, så kommer nog folket.

VAGNMAKAREN.

Men jag förstår mig inte på borgmästaren, som inte syns till. Han brukade alltid bjuda på glögg förr om åren!

SKOMAKAREN.

Åh, om ni börjar sången, så vaknar han nog, om han försöfvit sig. — Ha herrarne ton? C, f, g, h.

VAGNMAKAREN.

Jag börjar då! Men pass på i trion, så att det blir en riktigt odiös ensemble.

Solo Recitativ.

Hell dig, välgörare!

Hell dig, borgmästare!

Allt är förgängligt här i jordens jemmerdal,
Men minnet af ditt verk, det har ej annat val
Än lefva evigt, ja lefva trots afund och kabal.

SKOMAKAREN.

Bra hvissladt, vagnmakare! Syns inte glöggen än?

VAGNMAKAREN.

Gå på, skomakare! Nu kommer arian. Den skall tas riktigt idealiskt, så skall du se, att borgmästaren vaknar!

SKOMAKAREN.

Aria.

Rosornas andning och nejlik-knopparnes doftning bland
underblommornas öden!

Så falsk i håg,
Som glittervåg
Hon smög mot honom hårets svall;
Der susar hafvets friskhet all.
Och lilja så hvit och lilja så röd
Begrunda förtroligt lefnad och död!

LIKTORNSOPERATÖREN.

Det var en rar strof, men jag tyckte inte, att

det hade afseende på föremålet och våra nuvarande förhållanden. Hvar har du fått det der?

SKOMAKAREN.

Jo ser du, jag har en lärpojke der hemma, som är en så'n der idealare, och han gör så'nt här när han är ledig om söndagarne.

VAGNMAKAREN.

Om jag får säga min mening, så tycker jag, att det är obegripligt svårt att utröna sjelfva kärnan i strofen.

SKOMAKAREN.

Det är just det fina, det, ser du! Men tyst, tror jag inte, att vi ha regnet här!

(Tar på sig karpusen.)

VAGNMAKAREN.

Tycka herrarne, att det är skäl att stå här i regnet och låta blöta sig för den der gamla stofilens skull.

SKOMAKAREN.

Vi ha ju anslag för att uppehålla sången, och vi måste åtminstone ta trion innan vi gå, för när vi sätta an till sammans så skulle väl inte sjelfva den kunna sofva! Festtalet deremot kan man alltid skänka, och det är i alla fall för liten publik för ett så stort tal. — Vi ta trion alltså! C, f, g, h. Den är inte så idealisk som arian, men den ådagalägger mera sakkäthed om de enskilda förhållandena.

(Regnet smattrar och blåsten tilltar.)

LIKTORNSOPERATÖREN.

Det må fan stå här längre och förkyla sig för den der gamla charlatanen. Anslag? Sex mark person! Det kan man vara utan!

VAGNMAKAREN.

Ja, det tycker jag med...

SKOMAKAREN.

Voro ni inte med och subskriberade på bysten kanske; voro ni kanske inte med och gjorde honom till en stor man med medalj.

VAGNMAKAREN.

Nå, vi voro väl tvungna, annars hade man tagit ner oss...

SKOMAKAREN.

Ja, men det är otacksamt att inte värda hans minne, jag sjunger trion ensam!

LIKTORNSOPERATÖREN.

Ja, det kan du göra, som står i karpus, jag går hem och äter frukost.

(Kastar kransen på statyens sockel, slår upp kapuchongen och springer.)

VAGNMAKAREN.

Det är sista gången, jag lånar mig till sådant här spektakel. Adjö!

Scen 3.

SKOMAKAREN (*ensam*).

SKOMAKAREN.

Nu går jag till borgmästaren, så får jag en glögg. Men jag skall först hålla mitt tal för gubben här uppe, så får jag bättre samvete. (*Talar till statyen.*) Du tror, du, gamla Schulze, att det är för *din* skull vi sjunga, för *din* skull vi hålla tal; kan du inte begripa, att det är för vår skull; vi behöfva en stor man för att skjuta fram när vi befinnas vara för små, vi behöfva dina ord att citera, när ingen tror våra egna; vår lilla stad behöfde en staty för att bli en stor stad, dina förfallna slägtingar behöfde din staty för att de skulle kunna reda sig och få sysslor här i denna krångliga världen — och därför, ser du, står du nu så högt uppe öfver oss, din för detta nolla! Nu har du hört ett sant ord, din stackare; det första och det sista kanske du fått höra. — (*skrämd*) Det måtte väl ingen ha lyssnat på hvad jag sa'? — Ha, der kommer slägtingen till den store mannen.

Scen 4.

SLÄGTINGEN. SKOMAKAREN.

SLÄGTINGEN.

God morgon, skomakare, har ni hört, har ni hört det skändliga attentatet?

SKOMAKAREN.

Hvad nu? Hvad står på, herr slägting?

SLÄGTINGEN.

Det har kommit en reformator till sta'n! Har ni inte läst hans plakat?

SKOMAKAREN.

Nej, nej!

SLÄGTINGEN.

Ah, det är oerhördt! Läs sjelf!

SKOMAKAREN.

Jag är för upprörd att läsa, läs ni!

SLÄGTINGEN.

Nå, hör på då hvad den uslingen skrifver: "Knappt har ett fjerdedels sekel förflutit sedan borgmästar Schulze hugnade detta samhälle med den vigtiga förbättring i afseende på dess gatuläggning, att han utbytte den forna sandmarken mot knottrig fältsten."

Hör ni! Hör ni!

SKOMAKAREN.

Ja jag hör, men det var ju inte farligt.

SLÄGTINGEN.

Var det inte farligt? Kallar han inte honom "borgmästar" Schulze? Man säger inte "borgmästare" om en död man, man säger "vår store"! Skrifver inte den uslingen om knottrig fältsten! Vill han inte för-ringa hans förtjenst med det?

SKOMAKAREN.

Men inte kan man kalla det ett attentat, att han säger, att fältsten är knottrig, då den är knottrig!

SLÄGTINGEN.

Den är knottrig, ja, men man får inte säga, att den är knottrig, då en stor man har gjort den! Akta er, mäster skomakare, jag ser, att ni är en tviflare! Akta er, ni känner följderna!

SKOMAKAREN.

För Guds skull, jag är visst inte någon tviflare, jag har ju varit här och sjungit idealik för bror Schulze.

SLÄGTINGEN.

Bror! Om ni var bror med honom i lifvet, så kom i håg, att alla brorskålar upphävas med döden! Vill ni erkänna, att det är ett attentat?

SKOMAKAREN.

Ja, visst vill jag det! Har jag sagt något annat! Kan ni bevisa, att jag sagt något annat?

SLÄGTINGEN.

Nå! Tag er till vara då! Vi få allmän rådstuga här på torget, klockan nio, och då skall den der reformatorn tala för sin sak. Vet ni hvad han vill?

SKOMAKAREN.

Nej!

SLÄGTINGEN.

Kan ni tänka er, han vill lägga om alla gatorna med släta stenar!

SKOMAKAREN.

Men det är ju ganska klokt!

SLÄGTINGEN (*skrattar bittert*).

Klokt! Ja klokt! — Hur skall det, till exempel, för att bara tala om ert yrke, hur skall det gå med det härliga skomakaryrket, när människorna icke mera slita några skor?

SKOMAKAREN.

Hvad, hvad säger ni! — Förlåt mig, min vän! Ni har rätt! Jag vill icke tänka på mitt ringa yrke, men jag tänker på alla de stackars olyckliga arbetare, som skola mista sitt bröd, och på deras fattiga hustrur och barn!

HANS (*gör grimaser i fönstret för sig sjelf*).

Stackars olyckliga arbetare!

SLÄGTINGEN.

Sen I, sen I! (*pekar på statyn*) Han var de fattiges vän, han! Och han var en man, som visste hvad han gjorde!

SKOMAKAREN.

Ni kan vara så viss på, att både vagnmakaren och liktorsoperatören skola dela min mening!

SLÄGTINGEN.

Är jag säker på det?

SKOMAKAREN.

I lif och död!

SLÄGTINGEN.

Lyckligt det folk, som vördar sina store män!
(*springer.*)

Scen 5.

DE FÖRRE. FOLK. SLÄGTINGEN *i samtal med VAGNMAKAREN och LIKTORNSOPERATÖREN.*

Rådstuklockan slår nio. Två trumpetare och en trumslagare komma in och spela upp.

När musiken tystnat kommer PER in, GATLÄGGAREN sällar sig till honom.

PER.

God morgon, mästare! Hur tror ni saken går för mig?

GATLÄGGAREN.

Illa! Mycket illa!

PER.

Vill inte folket ha förbättringar då?

GATLÄGGAREN.

Det är inte frågan om det, utan det är fråga om den store mannens rykte ni angripit!

PER.

Har jag angripit honom?

(Regnet har upphört).

GATLÄGGAREN.

Ni har kallat honom borgmästare och det har blifvit ett oqvädingsord här i sta'n; ni har sagt, att hans gatstenar voro knottriga, ni har, med ett ord, uttalat den allmänna meningen om mannen och därför är ni störtad!

PER.

Det är en bra underlig verld vi lefva i!

GATLÄGGAREN.

Den är både si och så, och den har sina små egenheter, men försök inte hjälpa den, herre, då går det rakt åt fanders för er!

PER.

Folket är missnöjdt, och när man vill upphäfva orsaken till missnöjet, kasta de sten efter en!

(En pojke sticker en flygskrift i händerna på dem och springer och utdelar sådana bland folket.)

PER *(tittar i bladet)*.

Ah, det är skamligt! Man har ritat af oss! Har jag sådan der näsa?

GATLÄGGAREN.

Man har träffat oss ganska bra! Men inte har jag sådana öron!

PER.

Men jag förstår inte detta; i går var boktryckaren för saken och i dag smäddar han mig.

GATLÄGGAREN.

Opinionen, se! Han sa' åt mig också, att han gillade saken, men han vågade inte bryta med opinionen.

PER.

Ett kuriöst sätt att arbeta för sin sak! Hvem är då opinionen för honom?

GATLÄGGAREN.

Först köparne — sedan borgmästaren — pennigarne och magten.

PER.

Hvarför har han ritat af er då?

GATLÄGGAREN.

Derföre, att jag biträdde ert förslag; naturligtvis gjorde jag det derför, att jag kunde förtjena på det! Emellertid säljer han femhundra sådana här poem i dag!

(Trumpeterna och trumman; borgmästaren, rådmän och skrifvare komma ut på burspråket.)

Scen 6.

DE FÖRRE. FOLK.

BORGMÄSTAREN.

Nå, mina barn, ni har väl hört, att det har kommit en bedragare till sta'n?

EN AF FOLKET.

Han är ingen bedragare, han är en reformator!

BORGMÄSTAREN.

Nå, det kan komma på ett ut! — Men du skall hålla mun på dig, min gosse, du har inte rösträtt, du! —

PER.

Herr borgmästare, jag skulle anhålla, att mitt förslag måtte komma att i oförfalskadt skick framläggas för denna ärade folkförsamling.

BORGMÄSTAREN.

Hör på den då! Vi känna hans förslag, och det återstår bara, att vi yttra oss. Jag remitterar det

kort och godt till dårhuset; karlen vill, kan ni tänka er, mina barn, att alla skola få gå på släta stenar. Så länge vår Herre skapar människorna olika, så skall det vara olika stenar på gatorna. Är det någon, som har något att tillägga?

EN AF FOLKET.

Det är icke sanning! Gud har icke skapat människorna olika!

BORGMÄSTAREN.

Hvem har gifvit dig lof att skrika!

EN AF FOLKET.

När vi inte få rösta, så kunna vi åtminstone få skrika.

BORGMÄSTAREN.

Ja, skrik ni, så sätter jag er i finkan! Det är väl ingen, som har något att tillägga.

SLÄGTINGEN.

Herr borgmästare! Som hederlig karl, kan jag inte underlåta att uppträda mot det skändliga attentat, som här blifvit begånget.

PER.

Jag jäfvar slägtingen!

BORGMÄSTAREN.

Tvärt om, jag lägger ändå större vikt vid hans uttalande, emedan han är befryndad med en stor man; det är alltid samhällets bästa garantier — — — Vi anse alltså förslaget förkastadt. (*Slår med klubban.*)

TUPPEN (*i hönsburen, utanför skomakaren*).

Kuckeliku!

BORGMÄSTAREN.

Hvad är det för satans väsen?

EN AF FOLKET.

Det är en röstberättigad!

TUPPEN.

Kuckeliku!

EN AF FOLKET.

Arrestera honom! (*skratt och larm.*)

PER.

Herr borgmästare!

BORGMÄSTAREN.

Tyst der borta!— Andra punkten!— Merbemälde äfventyrare har utlåtit sig skändligt om styrelsen i det han fört lasteligt tal om stadens aflidne borgmästare! — Vi skola höra några opartiska borgare! Hvad anser mästern skomakaren, att han förtjenar?

SKOMAKAREN.

Jag röstar med styrelsen!

BORGMÄSTAREN.

Det är rätt! Vi skola hafva honom i åtank!— Hvad säger mästern liktornsoperatören?

LIKTORNSOPERATÖREN.

Instämmer!

BORGMÄSTAREN.

Och vagnmakaren?

VAGNMAKAREN.

Jag har äran instämna med den föregående talaren!

EN AF FOLKET.

De, som ha rätt att tala, de tiga!

BORGMÄSTAREN.

Tyst der bortå! — På grund af hvad som är anfördt och med stöd af fullständig bevisning, dömes härmed äfventyraren med namnet Per (saknar familjenamn) att för lasteligt tal mot styrelsen stå i gapstocken två timmar och sedan förvisas staden, honom till skräck och androm till varnagel.

PER.

Herr borgmästare, bevisningen fattas!

BORGMÄSTAREN.

Behöfs ingen! Axiom eller sjelfklara satser hvarken kunna eller behöfva bevisas! För ut honom så länge.

(Per afföres.)

Tredje punkten! — I anseende till den lika led samma som oförutsedda omständighet, att stadens hundar gifva ett opassande uttryck åt sin inneboende känsla för det osköna omkring sockeln till hänsofne människovännen Hans Schulzes staty, äskas ett anslag till jernstaket omkring den samma! Det är väl ingen, som vill vägra en förtjent man en sådan obetydlig gärd af aktning?

DE RÖSTBERÄTTIGADE.

Nej!

EN AF FOLKET.

Det var första gången, man har hört de röstberättigade säga nej!

BORGMÄSTAREN.

Sätt honom i finkan, stadstjenare. Frågan är sålunda med ja besvarad?

DE RÖSTBERÄTTIGADE.

Ja!

EN AF FOLKET (*bräker som ett får*).

Bäää!

(Skratt och oväsen ett ögonblick.)

BORGMÄSTAREN

Allmän rådstuga är upplöst!

*(Trumpeter och trumma. Derpå tyst på scen.)*SLÄGTINGEN (*till skomakaren*).

Det är en ogement ferm expeditionskarl, den borgmästaren!

SKOMAKAREN.

Han skulle vara i regeringen, så skulle det gå litet fortare med de allmänna ärendena!

(Borgmästaren, rådet och skrivaren gå in i rådstugan.)

Scen 7.

Folk fortfar att cirkulera på torget. SKOMAKAREN, LIKTORNSOPERATÖREN, VAGNMAKAREN, SLÄGTINGEN. (GATLÄGGAREN håller sig undan.)

SKOMAKAREN (*till de senare*).

Behaga inte herrarne sitta ner hos mig och dricka ett glas öl.

LIKTORNSOPERATÖREN. SKOMAKAREN. SLÄGTINGEN.

Vi tacka!

SKOMAKAREN (*säger till i dörren; Hans bär ut öl*).

Nå, herr släkting, ni behagade inte närvara vid er store frändes minnesfest i morse?

SLÄGTINGEN.

Nej, hvad skulle jag ute i regnet att göra! Ni, var ju der med föreningen.

SKOMAKAREN.

Hela föreningen! Vi voro tre stycken.

SLÄGTINGEN.

Sjöng ni då?

LIKTORNSOPERATÖREN.

Ja, liten smula!

SLÄGTINGEN (*skrattar*).

Var det mycket folk?

VAGNMAKAREN.

Inte ett lif!

SLÄGTINGEN.

Och borgmästaren?

SKOMAKAREN.

Försof sig.

SLÄGTINGEN (*skrattar*).

Har ni läst morgontuppen?

ALLA.

Nej!

SLÄGTINGEN (*tar upp en ströskrift*).

Vill ni höra då? — *Hyllning*. Den sedvanliga hyllning, som Schulze-föreningen brukar egna den förtjente borgare, hvars ärevård befinner sig upprest på stadens torg, egde äfven i år rum i dag på morgonen under tillopp af en ofantlig menniskomassa, som med lifligt bifall helsade de hyllningssånger, som egnades den bortgångne stores minne. Sångerna utfördes af den väldiga kören med vanlig ackuratess och god ensemble. Festtalet, som var mer än vanligt utarbetadt, framsades med klangfull stämma af den förtjente skomakarmästaren Pumpen-block. Bland närvarande honoratiores märktes stadens borgmästare, den bortgångnes slägting m. fl.

ALLA (*skratta*).

SLÄGTINGEN.

Är det inte bra?

ALLA.

Åh, det är kostligt! Det der har ni skrivit?

SLÄGTINGEN.

Nå, har ni sett reformatorns och gatläggarns porträtt? Det är verkligen utmärkt!

SKOMAKAREN.

Men det var då väl mycket att rita af dem så der!

SLÄGTINGEN.

Ja, inte har någon klok människa något mot förslaget, men att det skulle falla i sådana händer!

Tyst, der kommer han!

Scen 8.

DE FÖRRE. *Per införes af vaken och ställes i halsjern vid pålen. Folket skockar sig och pekar finger åt honom. Skomakarens sällskap blir något generadt. En lirspelare och en blind gumma med en målad tafla på en stång komma in.*

GUMMAN *(sjunger och pekar på taflan, som är målad i sex fält, ett för hvar vers).*

Det var en fattig yngling,
Som ville folkets yäl.
De ädla herrar sutto
På torget och drucko öl.

* * *

Den yngling sade till folket:
Jag gör eder vägen slät;
De ädle herrar tänkte
Den karlen gör oss förtret.

* * *

De ädle herrar sutto
 På torget och drucko öl,
 De drucko för folkets bästa
 Och drucko för allmänt väl.

* * *

Men ynglingen stod vid pålen —
 Der hade han fått sin plats,
 I vagnmakarns hönsbur gol hanen
 Som förr i Kaifas' palats.

* * *

De ädle herrar de vörda
 Sin lag och sin öfverhet;
 De stora minnen de skydda
 Med stoder och jernstaket.

* * *

Men folket, det går med halsband
 Och finner natten så lång,
 Det väntar till hanen galit
 Sin tredje och — *sista* gång!

(Skomakarens sällskap gör sura miner och låtsar icke höra på; folket är intresserad och lägger slantar i gumman's bössa; kvinnorna äro rörda och torka sig då och då i ögonen.)

SLÄGTINGEN (*till skomakaren*).

Nå, har ni mycket beställningar nu för tiden?

SKOMAKAREN.

Åhja, så der!

GUMMAN (*fram till bordet*).

Ge blinda gumman en slant!

LIKTORNSOPERATÖREN.

Du får inte gå och tigga! Vet du inte det?

EN AF FOLKET.

Hon tigger inte, hon begär anslag.

SKOMAKAREN.

Hvad pratar han för smörja?

EN AF FOLKET.

Schulze-föreningen har anslag att sjunga för statyn der borta, men de stoppa penningarna i fickan och gå inte dit! I morse var det bara tre man der!

SKOMAKAREN *(till sitt sällskap)*.

Tänk, att de ha reda på allting också, de kanaljerna!

GUMMAN.

Ge blinda gumman en slant!

SLÄGTINGEN.

Skall man betala till, för hennes skrål?

EN AF FOLKET.

Hon sjöng bättre än skomakaren sjöng i morse, då vi stodo bakom knuten och hörde på honom. Hon sjunger visserligen inte idealik om nejlikor och törnrosblommor, men ett sant ord i rättan tid, det är också idealik.

SLÄGTINGEN.

Om inte gumman går, så kommer hon i finkan!

(Åska, blåst och regn. Uppståndelse.)

SKOMAKAREN.

Så der, nu ha vi regnet här igen! Stig in till mig, go' herrar.

(De bryta upp.)

GUMMAN.

Skall den stackarn stå kvar i regnet, der borta, vid pålen?

SLÄGTINGEN.

När min slägtning, som är en så stor man, får stå ute, så kan väl den der också stå der han står!

SKOMAKAREN.

Det kyler så bra utaf sådana der reformatorer, att få litet kallt vatten på sig.

(Snafvar och stöter tårna mot stenläggningen.)

De förbannade gatstenarna!

(Hoppas in i huset på ett ben.)

Scen 9.

ALLA gått utom PER och GUMMAN. (LISA.)

GUMMAN *(aflägger masken)*.

Nå, Per! Nu har du ju blifvit en ryktbar man, ditt namn lefver ju på allas läppar, din bild bäres omkring på alla gator och torg och folket prisar dig som en reformator, är du nöjd?

PER.

Ja, vet du, Lisa, nu är jag nöjd på att vara reformator.

LISA.

Vill du lemna ditt verk halffärdigt?

PER.

Ja, gud bevars, bara jag kommer helskinnad från det här, så!

LISA.

Du sökte äran och ryktbarheten.

PER.

Nå, det göra väl alla!

LISA.

Inte alla! — Men du hade ju folkets bifall!

PER.

Folkets? Det har ju ingenting att säga!

LISA.

Det var de stores bifall du ville ha; ja, stå då der också och skäms... Du trodde inte en gång på den sak du stred för.

PER.

Uppriktigt sagt, så tycker jag, att det är temligen likgiltigt om man går på släta eller knottriga stenar...

LISA.

När man går i kalfskinnsstöflar, ja, men inte när man går barfota.

PER.

För öfrigt är samhället inte värdt, att man lägger två strån i kors för det — det är ju bara lögn allt sammans. Det allmänna, det allmänna, ja, alldrig talar man om annat. Hvad är då det allmänna bästa? Det tycks mig vara en sammanslagning af några enskildas.

LISA.

Det skulle vara allas bästa, men det är icke

så; gör att det blir så, och det blir. Men det skall icke vara sådana som du.

PER.

Jag vill, jag vill göra det, men jag har ju icke magten.

LISA.

Skaffa dig den då, Per, och låt se om jag miss-tagit mig!

PER (*bryter sina jern och kommer ned på scenen*).

Du skall få se, Lisa, att jag skall göra något stort när jag bara får magt.

LISA.

Hvarför något stort? Något godt är förmer!

PER.

Men du skall alltid vara vid min sida! Lisa, hvad var det fogeln sjöng i skogen?

LISA.

Det skall jag säga dig, — härnäst!

PER.

Nej nu!

LISA.

Han sade: jag älskar dig!

PER.

Vill icke du älska mig, Lisa?

LISA.

Jo, när du älskar mig, en gång!

PER.

Det gör jag!

LISA.

Nej, det gör du icke; ännu älskar du blott dig sjelf! Ut igen, Per, och lär dig! Du har icke många önskningar kvar! Den största, men farligaste står dig åter! Magten, det är det högsta, en svag meniska kan få, men ve den, som missbrukar den! Den är jordens största brottsling, ty han gör en vrång bild af vår Herre! Farväl, kung, din krona väntar dig!

Försvinner.

PER.

Och min drottning!

Ridå.

Fjerde akten.

DET INRE AF ETT PALATS I ORIENTALISK STIL.

Till höger tronen; ett bord framför den samma med regalierna; till venster en divan och kuddar på golvet i en halvcirkel rundt omkring.

Scen 1.

HOFMARSKALKEN och RIKSHERALDIKERN.

RIKSHERALDIKERN (*ligger på golvet och skrifver på en pappersrulle*).

HOFMARSKALKEN (*in*).

Är detta den unge kalifens stamtafla?

RIKSHERALDIKERN.

Ja, herr hofmarskalk!

HOFMARSKALKEN.

Den ser ganska ståtlig ut! Hvem har ni gifvit honom till stamfader?

RIKSHERALDIKERN.

Kalifen Omar, naturligtvis!

HOFMARSKALKEN.

Jag tycker, att Harun el Raschid hade varit bättre.

RIKSSHERALDIKERN.

Det är visserligen sant, att denne var mera populär, men då hade inte vår nådige herre blifvit beslägtad med det gamla huset.

HOFMARSKALKEN.

Det är mycket rätt! Är ni i ordning snart, vi vänta honom hvarje ögonblick.

RIKSSHERALDIKERN.

Har hofmarskalken sett den nye kalifen?

HOFMARSKALKEN.

Ja, han ser ut som alla andra; och det är ju bara stamtaflan, som skiljer honom från oss.

RIKSSHERALDIKERN.

Ja, stamtaflan!

HOFMARSKALKEN (*betraktar stamtaflan å nyo*).

Det är en faslig bredd ni har fått på den!

RIKSSHERALDIKERN.

Jag har måst lägga ut en sidolinie; det ser fyligt ut på papperet och ger racen ett sken af styrka, som alltid smickrar!

HOFMARSKALKEN (*skrattar*).

Hvad skall kalifen Omar säga om det?

Scen 2.

DE FÖRRE. HOPFREDIKANTEN.

HOPFREDIKANTEN.

Allah, ekbar barni! Hur står det till?

HOFMARSKALKEN.

Allah Eloim! Jag tackar, förträffligt.

HOPREDIKANTEN.

Ar afsägelseakten utskrifven i två exemplar?

HOFMARSKALKEN.

I två exemplar! — Vill ni vara god och kolla-
tionera, så behöfver han bara skriva under!

HOPREDIKANTEN.

Om vi hinna, så är det nog bättre!

HOFMARSKALKEN *(tar två papper från bor-
det framför tronen och
lemnar det ena åt hofpre-
dikanten).*

“Vi, Omar den 27:de, afsvärja härmed högtid-
ligt vår, den romersk-katolska religionen, och an-
taga den muhamedanska läran sådan den i Alkoran
och de heliga skrifterna finnes determinerad“.

Datum etc.

Omar.

Rätt?

HOPREDIKANTEN.

Rätt!

Scen 3.

DE FÖRRE. PER. (*Riksheraldikern springer upp från golvet med stamtaflan.*) VEZIREN. RIKSHISTORIEGRAFEN (*står tyst och upptecknar i en bok hvad han hör*).

VEZIREN.

Behagar ers nåde granska denna stamtafla, som vår och rikets heraldiker upprättat öfver dess höga ätteträd.

PER.

Min stamtafla! — Jag har aldrig känt någon annan än min far, den gamle ringaren.

VEZIREN (*låtsar icke höra*).

Den börjar med ett stort och ärofullt namn, kalifen Omar...

PER.

Kalifen Omar? Hvad var det för en kurre?

VEZIREN (*strängt*).

Det var icke någon kurre, det var en stor och ärofull regent...

PER.

Ja, det må vara, men jag är född i äkta säng och inte på någon sidolinie, go' herrar!

VEZIREN.

Det tillhör icke en regent att vara sjelfvisk; han måste i alla afseenden offra sina enskilda intressen och tycken för folkets väl!

PER.

Mycket bra! Men fordrar då folkets väl, att jag skall vara oäkta?

VEZIREN.

Ja!

PER.

Tag hit då!

RIKSHERALDIKERN (*lemnar stamtaflan och en penna*).

PER.

Det börjar med att ljuga; slutar väl med att stjäla! (*skrifver*.)

VEZIREN.

Återstår en formalitet! Behagar ers nåde under-teckna detta papper!

PER.

(*Hofpredikanten framlemnar afsägelseakten*.)

Hvad är det nu då?

VEZIREN.

Ers nåde behöfver icke göra sig omak att läsa; det är blott pro forma!

PER.

Afsvärja mina fäders tro! Men det är ju en skändlighet!

VEZIREN.

Politiska hänsyn, folkets väl...

PER.

Jag skall bli muhamedan, och inte få dricka ett glas vin?

VEZIREN.

Det fins substitut i all politik...

PER.

Hvad är det för slag?

VEZIREN.

Kompromisser, jemkningar...

PER.

Kringgångar? Hva?

VEZIREN.

Behagar ers nåde skrifva!

PER.

Men jag skall komma att förakta mig sjelf, om jag börjar med en låg handling, och folket skall ha rätt att förakta mig än mer!

VEZIREN.

Folket fordrar, att regenten offerar alla personliga hänsyn för dess väl!

PER.

Dess väl skall då byggas på en lögn och ett brott?

VEZIREN (*går till fönstret*).

Ers nåde! Folket väntar på sin furste! Det är alltid beredvilligt att offra sin svett och sitt blod

för fursten, därför fordrar det också, att regenten gör sina offer!

PER.

Är det sant hvad du säger? — Nå väl, tag hit! (*Får papperet; tvekar*) Kyrktornet, klockorna, sången, ljusen, julen, allt drar förbi mitt öga! Ingen julafton mer! Lifvet är dock grymt! Bara fordrar, men ger aldrig något!

VEZIREN.

Ers nåde, folket sorlar! Det vill se sin furste i kalifernas gamla skrud! Kronan och spiran vänta att å nyo få bli burna af en ättelägg från det frejdade stamträdet!

PER (*får syn på kronan och spiran*).

Ah!... Vezir! Hvem kan befalla mig att afsvärja min tro?

VEZIREN.

Lagarne!

PER.

Hvem har stiftat lagarne?

VEZIREN.

Våra förfäder!

PER.

De voro svaga människor som vi! Nå väl, jag gör om lagarne!

VEZIREN.

Kalifen gör icke om lagarne, ty vår styrelseform har icke gifvit honom lagstiftande magt!

PER.

Hvad är det för styrelseform i detta land?

VEZIREN.

Det är konstitutionell despotism!

PER.

Svara! Är jag kalif eller inte?

VEZIREN.

Ni blir det först då ni skrifvit under!

PER.

Tag hit då!

(Skrifver.)

(Kröningsceremoni, hoffolk, dans o. s. v.)

FOLKET *(utanför).*

Lefve Omar den 27:de! Allah! Allah! Allah!

VEZIREN.

Behagar nu ers herrlighet bestiga tronen och börja regeringen!

PER.

Det skall bli ganska underhållande! Släpp in folket!

VEZIREN.

Folket? Folket har icke med regeringen att göra!

PER.

Nå, men jag skall väl ha någon att regera öfver?

VEZIREN.

Det sker skriftligen! *(tar fram några skrivelser.)*

PER.

Gå på då!

VEZIREN.

För att bespara ert herrlighet den tunga regeringsbördans mödor på den första dagen, ha vi bordlagt alla ärenden utom ett, som för öfrigt är mycket snart afgjort.

PER.

Det var dumt gjordt, men det kan nu inte hjälpas! Låt höra!

VEZIREN.

Achmed Scheik anhåller på sitt ansigte och med hjertats bön att få öfvergå till den sunnitiska läran.

PER.

Hvad är den sunnitiska läran?

VEZIREN.

Det är en sekt, en farlig sekt.

PER.

I hvad afseende skiljer den sig från den rena — hm! — läran.

VEZIREN.

En sann muselman helsar Allah på detta sätt! *(Lägger händerna i kors öfver bröstet.)* Men en sekterit gör så här. *(Knäpper sig på näsan och stoppar fingrarna i öronen.)*

PER *(skrattar).*

Nå, kan inte karlen få stoppa fingrarna i öronen!

VEZIREN.

Nej, landets lagar tillåta det icke!

PER.

Det är då icke religionsfrihet?

VEZIREN.

Jo, för den rena bekännelsen.

PER.

Men för de andra då?

VEZIREN.

Det får inte finnas några andra.

PER.

Då ger jag dem religionsfrihet!

VEZIREN.

Det kan icke kalifen.

PER.

Hvem kan det då?

VEZIREN.

Endast regeringen!

PER.

Hvem är regeringen?

VEZIREN *och alla närvarande lägga ett finger på munnen.*

PER.

En hemlighet?

VEZIREN.

Det är den konstitutionela despotismens hemlighet.

PER.

Men jag hade ju frihet att ändra religion?

VEZIREN.

En annan sak, politiken!...

PER.

Gud bevara alla människor för politiken, då!
Skall jag börja min regering med att afslå en billig
anhållan.

VEZIREN.

Ers herrlighet kan icke börja vackrare än att
befästa rikets lagar...

PER.

Men jag skrifver aldrig under!

VEZIREN.

Behöfs inte! Det gör regeringen! Konseljen är
upplöst! Behagar ers herrlighet aflägga sin skrud och
återgå till den enskildes lif med dess små förströel-
ser! Herr hofmarskalk, gör er tjänst! (*går.*)

(*Hofmarskalken aftager kalifen kronan och spiran; leder honom till
divanen.*)

Scen 4.

DE FÖRRE. DANSERSKOR och SÅNGERSKOR. HOF-
POETEN. (*Dans.*)

PER.

Hvad är det här för ett sällskap?

HOFMARSKALKEN.

Det är hofvet!

PER.

Hvarför har man så korta klädningar! Jag tycker inte om det der sättet!

HOFMARSKALKEN.

Det är landets sed, ers herrlighet.

PER.

Det är åtminstone inte politik alltså?

HOFMARSKALKEN.

Första hofsångerskan ber att få roa ers herrlighet med en idealit-sång, författad af den berömde hofpoeten Timur-Link.

PER.

Var så god och roa mig då!

SÅNGERSKAN (*med luta sjunger*).

Säg farväl då åt Horaire, tåget bryter redan upp, Men, o arme, har du styrka till att säga ett farväl?

PER.

Hvar är rimmen?

HOPMARSKALKEN.

Det fins inga rim i den här poesin!

PER.

Det var dåligt! Fortsätt!

RIKSHERALDIKERN *afsides till* HISTORIEGRAFEN.

Han blir inte gammal här i gården.

SÅNGERSKAN.

Ers herrlighet ursäktar, men jag är inte disponerad i dag.

PER.

Hofmarskalk! Fins det något i grundlagarne, som heter bastonnad?

(*Panik.*)

HOFMARSKALKEN.

Jo, visserligen! Men . . .

PER (*till sångerskan*).

Fortsätt då!

SÅNGERSKAN (*sjunger*).

Hvit är pannan, yppigt håret, glänsande dess tänders rad,
Och hon går så lätt som gångarn, rädd om skadad hof, i dyn.

PER.

Dyn? Jag tycker inte om smuts i poesin! Vidare!

SÅNGERSKAN (*sjunger*).

Full om barmen, smärt om midjan, redan svällande på nytt
Är hon nära vid hvart famntag till att brytas midt utaf.

PER.

Åh!

SÅNGERSKAN (*sjunger*).

Säll den man, (*markerar*) som fint belevad och af vällukt genomträngd,
Får i ljufva famnen dela hennes bädd en kulen stund!

PER.

Det är nog! Hvar är författaren! Författaren.

HOFPOETEN.

Ers herrlighet! Jag har inte lärt att smickra.

PER.

Har du inte! Det var en dålig hofpoet! Spela upp din strof då, så få vi höra, om du ljuger!

HOFPOETEN.

Ers herrlighet. Jag kan väl aldrig sätta i fråga . . .

PER.

Inte prata! Haspla upp du bara!

HOFPOETEN.

Själen förlorar sig sjelf, se'n kärlekens låga den fattat,
Icke den vaknat till sans, förtjust af ögonens troll-
magt.

Men min kärlek till hindar jag lemne . . .

PER.

Förlåt! Hur sa' du?

HOFPOETEN (*retad*).

Men min kärlek till hindar jag lemne och prise en
förste,
Storsint, ädel till börd, frikostig, ej fläckad af nid-
verk;
Fursten, som jordens store besegrat, hvad helst det
än gälde,
Stark i den rätta tron, irrlärigas fruktade gissel!

PER (*rusar upp*).

Är det sant? Menar du allvar eller gycklar du?

HOFMARSKALKEN.

Allvar, ers herrlighet! Hur skulle annat . . .

PER.

Jaså! Det är på allvar du prisar mina låga handlingar.

HOFPOETEN.

Ers herrlighet står så högt öfver låga handlingar som solen öfver en dypöl!

PER.

Jag känner dig och ditt anhang, falskmyntare! Du kallar mig, som afsvurit min tro, för trons försvarare, du säger, att jag, en klockringares son, är af ädel börd, att jag är frikostig, som afslog den första bön man framstälde sedan jag kom på tronen!

Jag känner er, ty ni finnas kring hela världen; ni lefva för tankar och tro på evigheten, säga ni; men aldrig synas ni när en tanke skall födas, aldrig synas ni när en fråga för evigheten skall afgöras; men kring fulla fat, i medgångens och magtens solsken, der svärma ni som feta köttflugor för att sedan flyga bort och sätta svarta fläckar på dem, som kunna låta döda sig för både tanken och evigheten! Gå bort från mina ögon, lögnare, jag skulle låta slå hufvudet af dig, om jag icke såge en skymt af ändamål i din tillvaro: en stackars förste tvingas af "politiska hänsyn" till så många dåliga handlingar, att han skulle förgås af blygsel om han icke hade en sådan der anstald, som oupphörligt tystade hans samvete.

Gå! Jag vill vara ensam!

HOFMARSKALKEN.

Ers herrlighet! Det går icke an!

PER.

Det går an!

(De gå utom rikshistoriegrafen.)

Scen 5.

PER. RIKSHISTORIEGRAFEN.

PER.

Hvad väntar du på? Hvad gör du?

RIKSHISTORIEGRAFEN.

Jag skrifver ers herrlighets historia.

PER.

Jaså, du är hofhistoriegrafen!

RIKSHISTORIEGRAFEN.

Riks-...

PER.

Det kan komma på ett ut. Men hvad skall du skrifva om; jag har ju inte fört något krig!

RIKSHISTORIEGRAFEN.

Det är just det jag ville tala om! Ers herrlighet behöfver bara vända sig till krigsministern...

PER.

Så lagar han till ett! Det är hans syssla! Och det har han tjugo tusen sechiner för!

RIKSHISTORIEGRAFEN.

Det är folken, ers herrlighet, som...

PER.

Utföra krigen, krigsministrarne göra dem, och vi sitta hemma och ta äran — skammen ta vi aldrig.

Scen 6.

DE FÖRRE. VEZIREN.

VEZIREN.

Bruden väntar!

PER.

Bruden? Hvem? Hvar? Hvad vill det säga!

VEZIREN.

Ers herrlighets gemål!

PER.

Lisa! Hon älskar mig då oakadt alla mina fel! För hit henne! Hon skall föra skogens friska lufter med sig in i dessa unkna salar!

VEZIREN.

Ers herrlighet behagade först skriva under äktenskapskontraktet.

PER.

Alltid skriva! Nå denna gång behöfver jag inte läsa!

(Skrifver under.)

Nu, historiegraf, kan du åtminstone uppteckna en handling i mitt lif, som icke var ett brott!

(Veziren och rikshistoriegrafen gå.)

Scen 7.

PER. BRUDEN *ledes in beslöjad på österländskt sätt; uppvaktningen går genast ut; svag musik utanför scenen.*

PER (*springer emot bruden*).

Lisa! Lisa! Alltid kommer du som en solstråle när det mulnar, alltid som en vän i mörka stunder!

BRUDEN (*slår upp slöjan*).

Jag heter icke Lisa!

PER.

Hvad vill det säga! Icke Lisa? Förräderi! Hvem är ni då?

BRUDEN.

Er gemål!

PER.

Min gemål!

BRUDEN (*kallt*).

Regeringen hade tre kandidater åt er; vezirens val föll på mig, därför att min far hotade er med en tulltraktat!

PER.

Regeringens kandidat, tulltraktater! Hvad skall det betyda.

BRUDEN.

Politiken fordrar, att furstarne skola offra sina personliga hänsyn för folkens välfärd!

PER.

Politiken fordrar! Fordrar då folkens välfärd några furstar?

BRUDEN.

Jag vet inte!... Men det är nu en gång så! Och nu är ni min gemål. Var så god och var lycklig nu, annars blir ni olycklig...

PER.

Är ni lycklig?

BRUDEN.

Jag är ingenting!

PER.

Älskar ni mig?

BRUDEN.

Nej visst inte! — Och ni mig?

PER.

Nej!

BRUDEN.

Ni älskar er Lisa?

PER.

Och ni er...

BRUDEN.

Ali!

PER.

O jemmer och elände!

BRUDEN.

Lugna er ett ögonblick! — Ett ögonblick, medan man kommer in och lyckönskar oss! Bröllopståget väntar der ute! Tyst! Tåget nalkas! Ställ er vid min sida!

PER.

Skall jag åter igen ut och hyckla!

BRUDEN.

Lyd mig, jag är en klok qvinna! När de gått skall jag säga er min plan! Nu komma de! Se lycklig ut, min gemål, eljest säger man, att jag gjort er olycklig!

PER.

O gamle, gamle far! Huru rätt hade du icke! Svart är svart och blir aldrig hvitt!

(Per och bruden sätta sig i divanen och se ömma ut.)

Scen 8.

SÅNGERSKOR. DANSERSKOR. HOFMARSKALKEN. RIKS-
HERALDIKERN RIKSHISTORIEGRAFEN. VEZIREN.

SÅNGERSKORNA *(sjunga)*.

Sälla de unga tu,
Som fått hvar andra nu. •
Sjungen, rosor och nakna galar!
Glädjen råder i höga salar,
Sjungen de sällas lof
I kalifernas hof!

PER OCH BRUDEN *(dölja sin rörelse)*.

VEZIREN.

Ett lyckligt folk, som du ser samladt här vid tronens fot, kalif, gläder sig då det ser glädjen stråla som en sol ur dina ögon och lysa på den hvita ros, som länge sökt den höga ekens stam att stödja sig emot; ett lyckligt folk, unga furstinna, gläder sig åt eder lycka, och hoppas, att eder stam må skjuta telningar med nya rosenknoppar, som en gång skola sprida lyckan och glädjen som ett vårregn öfver land och rike!

PER (*springer upp och drar sitt svärd, bruden söker förgäfves lugna honom*).

Förbannelse och helvetets glöd! Du lögnens storvezir! — Äro ni mitt folk, utklädda äfventyrare, äro dessa hyrda tärnor med sina fala later mitt folk, som drar skatter åt oss för att vi skola säga nej till deras billigaste begäran! Nej! Jag har aldrig sett mitt folk! Är denna unga qvinna, som ni satt vid min sida, min gemål, som älskar mig? Nej! Hon är en qviga, som ni släppt in i mitt stall, hon är en ymp, som skall skjuta telningar på stamtaflan, hon är en regeringskandidat, som lyckliggör sin make med en tulltraktat! Ni kallar oss lyckliga, därför att vi måste vara det! Men vi äro djupt olyckliga; ty vi stå vid randen af ett brott, som vi dock aldrig skola fullfölja.

Jag förbannar dig, palats, som invigts till lögnens tempel; ner i smutsen med dig, falska bördsbref!

(*Stamtaflan faller ner från väggen och rullar i hop sig på golvet.*)

I spillror, krona och spira, våldets sinnebilder!

(kronan och spiran falla ner.)

Ramla, tron, der orättfärdigheten har sitt säte!

(tronen brakar till samman.)

(Åska och storm.)

Skingrens som agnar, lyckjägare och hetärer,
som stält er mellan herre och folk...

(Hofvet skingrar sig.)

Alla försvinna.

TILL BRUDEN.

Du offerlam, var fri såsom jag sjelf! Och nu
vill jag ut i naturen bland mitt folk och se om icke
redlighet och ära ännu lefva!

*(Bruden försvinner; Per blir stående med händerna för ansigtet tills
scenförändringen försiggått.)*

Tablå.

PÅ HAFSSTRANDEN.

(Förgrunden: strand med spillror af uppkastadt vrakgods; till venster en uppdragen-ökstock och fiskredskap; skrofvat af ett förlist fartyg. Fonden: öppet haf, fiskmåsar segla öfver vågorna. Till höger en klippstrand med granskog; der nedanför en hydda.)

Scen 9.

PER.

Hvar är jag? Mitt bröst andas friare. Alla onda tankar fly! Jag känner en doft som af gamla sagor. Jag hör ett sus som af fjerran strömmar, marken under mig är mjuk som en bädd! Ah! Det är hafsstranden!

O hafvet! Haf, du modern jordens moder!
Var helsad af ett gammalt torkadt hjerta
Som kommit att af dina våta vindar
Bli sopadt rent och svalkadt;
Som kommit att af dina salta vågor
Få helsans bad och läkedom för såren
Dem verdens lögn och dårskap gifvit.
Blås, vind, och fyll med rena flägtar
Mitt bröst, som andats giftbemängda dunster,
Sjung, våg, och låt mitt öra fröjdas
Af dina rena toners sam ljud,

När jag står här bland spillrorna på stranden,
 En spillra sjelf, som hafvet kastat upp på sanden
 Då skeppet krossades mot klippans kammar!
 Var helsad haf, som friska tankar ammar
 Och föder själen om uti en vissnad kropp,
 Då hvarje vår din bölja bryter opp
 Och mås och tärna öfver vågen glammar
 Att väcka åter lefnadslust och mod och hopp!

(Får se hyddan.)

Hvad är det! En människoboning! Icke en gång
 här unnas mig en stunds hvila! Förbannelse...

EN RÖST.

Banna icke!

(Det mörknar och hafvet börjar gå; stiger upp mot honom under det följande, så att han tränges ner mot rampen.)

PER.

Hvem var det?

*(Han vill fly i venster kuliss,
 men motas af elgar.)*

Vilda djur mota mig!

*(Han vill fly till höger, men
 motas af tjurar.)*

Äfven här! Till baka!

*(Djuren gå in på scenen och
 tränga honom.)*

De omringa mig! Hjelp!

(Springer till hyddan och bultar.)

Fins här ingen människa! Hjelp! Hjelp!

*(Han vill kasta sig i hafvet, men ormar och drakar stiga upp ur
 vågorna.)*

Ha, natur; äfven du är ett vilddjur, som vill
 sluka allt, som du rår på! Du, min sista vän, bedrog

mig också!... Hvilka fasans syner! Hafvet vill sluka mig! Hvad är mitt lif mer värddt; kom, död, och befria mig!

(Hafvet lägger sig småningom.)

Scen 10.

PER. DÖDEN. *(Vilddjuren försvinna.)*

DÖDEN.

Här är jag, till er tjänst! Hvad vill ni mig?

PER *(fasar, men hemtar sig).*

Ah! Jaså! — Det var ingenting vidare angeläget.

DÖDEN.

Ni kallade mig!

PER.

Gjorde jag verkligen det? Ja, det var bara ett talesätt, som vi bruka! Jag vill er verkligen ingenting.

DÖDEN.

Ja, men jag vill dig någonting! Stå rak i benen, så klipper jag till, det skall gå i ett huj!

(Lyfter på lien.)

PER.

Nåd, nåd! Jag vill inte dö!

DÖDEN.

Ah prat! Hvad har lifvet att bjuda dig, som inte har några önskningsar vidare!

PER.

Det vet man inte; om man får tänka efter, så kanske...

DÖDEN.

Ah, du har haft så god tid; nu är det för sent! Rak i ryggen nu, så att du stupar som en riktig verldsföraktare!

(Lyfter lien.)

PER.

Nej, nej, för guds skull vänta lite'...

DÖDEN.

Du är en stackare! Lef då, om du tycker, att det är någonting, och ångra dig inte se'n! För nu kommer jag inte igen på länge!

(Vill gå.)

PER.

Nej, nej, nej, lemna mig inte ensam...

DÖDEN.

Ensam! Du har ju den sköna naturen!

PER.

Ja, den är nog bra när det är vackert väder och solen skiner, men så här sent...

DÖDEN.

Ser du nu, du kan inte vara utan dina medmänniskor ändå! Knacka tre slag på dörren der borta, så får du sällskap!

(Försvinner.)

Scen II.

PER *knackar tre slag på dörren till hyddan.* DEN VISE *kommer ut.*

DEN VISE.

Hvem söker du?

PER.

En människa, kort och godt! Jag är olycklig!

DEN VISE.

Då skall du icke söka människor, de kunna inte hjälpa!

PER.

Jag vet det, men ändå: jag vill hvarken lefva eller dö, jag har lidit allt och mitt hjerta vill icke brista.

DEN VISE.

Du är ung, och du känner icke meniskohjertat! Jag har nyss här inne grundat öfver orsakerna till

menniskans elände; vill du se hur det lilla tinget ser ut, som kallas ett hjerta!

(Han går in i hyddan och kommer ut med ett skrin och en lykta, hvilken han hänger på en trädgren.)

Ser du den lilla trekantiga muskeln, som nu har upphört att röra sig; den har en gång dunkat af vrede, klappat af glädje, kramats af sorg, svält af förhoppning; ser du, den är delad i två stora rum: i det ena bor det goda, i det andra det onda, eller med andra ord, der sitter en djefvul på ena sidan väggen och en engel på andra; när de råka i fiendskap med hvar andra, hvilket sker kanske väl ofta, då är det ofrid i människan och hon tycker, att hjertat vill brista, men det gör det inte, för det är tjocka väggar; o ja, se på det här, ser du tusen små märken efter nålar; de ha' inte gått igenom, men styngnen sitta der ändå!

(Han tystnar.)

PER.

Hvem har burit detta hjerta, vise man?

DEN VISE.

Den olyckligaste!

PER.

Hvem var det?

DEN VISE.

Det var en man... Ser du märkena efter en

klack, ser du spikarne! Det var en qvinna, som trampade på detta hjerta i tjugusex år!

PER.

Och han tröttnade icke?

DEN VISE.

Jo! Han tröttnade en julafton, och befriade sig från henne. Till straff kom han under magternas bann! Han kan icke dö, fastän hans hjerta är taget ifrån honom.

PER.

Och kan han aldrig lösas ur förtrollningen?

DEN VISE.

När hans son har funnit en trogen qvinna och fört henne hem som brud, då är förtrollningen bruten! Men detta kan aldrig ske, ty hans son är borta för alltid!

PER.

Hvart tog han vägen?

DEN VISE.

Han gick ut i verlden!

PER.

Hvarför kan han aldrig få någon brud då, den stackars gossen!

DEN VISE.

Derför: att den, som blott älskar sig sjelf, aldrig kan älska någon annan!

PER.

Det är den gamle! Min far! Lisa! det är du!

(DEN VISE *sjunker genom golfvet. Hyddan försvinner.*)

Scen 12.

PER *ensam.* (*Det dagas.*)

PER.

Borta! Det var den gamle! Den, som blott älskar sig sjelf! Så sade Lisa också! — Men jag hatar ju mig sjelf, jag föraktar mig efter de låga handlingar jag begått — och jag älskar Lisa! Jag älskar henne, jag älskar henne!

(*Solen skiner öfver vågorna och belyser granskogen till höger; molnen på himlen skringrar sig, en båt synes ute på hafvet; den nalkas under följande scen; när den kommer nära, synes Lisa, som sitter vid rodret; hon vinkar åt Per och båten går vidare.*)

PER.

Måsar i luften, sägen henne det! Solstrålar, tagen mina ord på era eldpilar, och fören dem till henne! Men hvar skall jag söka dig? Hvar?

(*Båten har synts i horisonten en stund.*)

Det är hon! — Nu, ring, fyll min sista önskan och för mig till henne!

Ringn är borta! O ve, hvad skall detta betyda!

Är min saga slut eller skall den kanske nu först börja! Lisa, min själs älskade!

(Han springer upp på berget och viftar.)

Om du hör mig, svara; om du ser mig, gif ett tecken! — Ah! Hon vänder ut åt fjärden. Nåväl! Storm och haf, som skiljen mig från den mitt hjerta älskar! Jag manar er till kamp om högsta priset!

(Han skjuter ut en båt, som ligger uppdragen på stranden.)

Blås upp, vind, och gunga, bölja! Min svaga köl skall klyfva er som ett svärd. Ut, min båt; om också målet flyr oss, så låt oss kämpa tills vi sjunka!

Femte akten.

En liten landskyrka af trä med måladt tak; i fonden altaret med ett krucifix; till venster predikstolen; på en pelare i första vensta kulissen en bild af S. BARTOLOMEUS med sin hud i handen; till höger på motsvarande pelare S. LAURENTIUS med halstret; SOPQVASTEN står lutad mot altarskranket till venster; LIKBÅREN till höger om altaret; två rader af bönpallar på höger och venster sida bilda en gång från förgrunden fram till altaret; till höger i första planet en biktstol; till venster i första kulissen en jerndörr.

Scen 1.

TOMTEN i ena kyrkfönstret, FÉEN i det andra.

TOMTEN.

Det var inte den gamle, som åt upp gröten, det var råttorna.

FÉEN.

Det var alltså icke för att göra Per godt, utan den gamle illa, som du skickade ut honom i världen!

TOMTEN.

Äfven vi odödlige kunna misstaga oss! Låtom oss godtgöra vår förseelse!

FÉEN.

Om det ej är för sent!

TOMTEN.

Hur så?

FÉEN.

Per är människohatare och kan icke finna sig med lifvet.

TOMTEN.

Det skall Lisa göra godt igen, och sedan är den gamles brott försonadt! Man måste lappa der man rifvit.

FÉEN.

Jag har redan gjort mina förberedelser.

TOMTEN.

Här?

FÉEN.

Här, på detta rum, hvars golf vi icke få beträda!

TOMTEN.

Och hvarför icke? Jo, det är ett heligt rum, och vi fingo icke bli delaktiga af den stora försoningen, därför att... något, som vi icke få veta, kom emellan. Men det hindrar icke människorna att tro oss om ett och annat godt, och det göra de rätt i, ty saken har sina sidor! — Jag skall emellertid icke vara frånvarande, fast jag icke får vara närvarande, och se på, att den här försoningen går rätt till, ty äfven vi, osaliga andar, kunna glädja oss åt andras lycka!

Farväl så länge!

FÉEN.

Farväl då!

(Tomten och féen försvinna.)

Scen 2.

LISA *in.*

LISA.

Här i denna stilla kyrka lofvade den goda féen, att jag skulle möta honom! — — — Hur skall jag se honom åter; har han lärt af lifvet eller är han ännu samme sjelfviske, njutningslystne yngling, som endast jagar efter den obeständiga lyckan. Om han haft kraft att begå en dålig handling för en god sak, då skulle han åtminstone visat, att han kunde göra ett offer för något annat än sig sjelf, och det högsta vi kunna ge för en sak, det är vår kära aktning för oss sjelfva; högre makter fordra, att den och den saken skall ske, de välja verktygen hvar de vilja och ingen får afsäga sig uppdraget, äfven om han skall gå under!

Min vän var icke så; och därför, därför... Tyst! Jag hör steg! Det är han! Nej, jag vill icke möta honom än! Jag måste samla mina tankar! Om jag döljer mig här... i biktstolen...

(gömmen sig i biktstolen.)

Scen 3.

PER *in.*

PER *(faller ner på en bönpall till vänster långt ner på scen).*

Hon flyr mig, så som jag flyr mina onda tankar! Ensam, öfvergifven, hvad skall jag nu göra mer i lif-

vet! Intet har jag lärt, annat än lifvets intighet, och inga önskningsar stå mig åter, mer än onda. Min själ skulle vara så tom som ett skal om den icke vore uppfylld af henne!

Mitt lif! Ja, hvad har det varit!

(Likkåren stampar i golvet.)

Hvad var det? — — — Spöken i solskenet! Det skulle just roa mig att se!

(Qvasten stampar i golvet.)

Om igen! — — — Det sägs, att man skall kunna se spöken på ljusa dagen, om man tittar genom en dörrspringa; ja det påstås till och med, att man skall se... *sig sjelf!* Sig sjelf! Kunde man väl det, hur lätt skulle man icke undvika sina värsta fel! jag vill försöka!

(Slår upp dörren till venster och ställer sig bakom den samma.)

Scen 4.

PERS *skugga stiger upp i predikstolen.*

(Dricker ur vattenbägaren och vänder på timglasets.)

PER *sjelf står kvar i dörren och vänder ryggen åt åskådaren.*

SKUGGAN.

Mina älskade åhörare! *(Likkåren, Qvasten, Bartolomeus och Laurentius röra på sig.)* Mina älskade åhörare och du Per, som står bakom dörren, min predikan skall inte bli lång, efter tiden redan är framskriden, och det är egentligen till den här så kallade Lycko-Per jag ville rigta några ord. Ja du, Per, du har sprungit genom lifvet som en narr och jagat efter lyckan; du har fått alla dina önskningsar uppfyllda (utom en) och de

skänkte dig ingen glädje. Hör på, du, der du står bakom dörrn! Du har icke gjort något språng genom lifvet, ty man springer vackert genom den banan; allt hvad du trott dig genomlefva, har blott varit drömmar, ty tro mig, man vinner inga önskningsringar med lycko-ringar här ute i verkligheten; här får man ingenting utan arbete. Vet du hvad arbete är? Nej! Det är något mycket tungt, men det skall vara tungt, dess ljufvare hvilan. — Arbeta, Per, och var hederlig, men blif icke ett helgon, ty då blir du högfärdig, och det är icke våra dygder, utan vår fel, som göra oss till människor! Hör på, du, Per, som står der bakom dörrn! Lifvet är icke såsom du sett det i dina ungdomsdrömmar; det är en öken, det är sant, men en öken, som har sina blommor, det är ett stormigt haf, men som har sina hamnar invid grönskande öar. Hör på, du, Per, vill du nu gå ut i lifvet och bli en man, så gör det nu på allvar, men du blir aldrig en riktig man utan en qvinna! Tag reda på henne! Och nu, hör på, du, Per, lemnar jag ordet åt herr Laurentius, sedan jag afskedat dig och dina ungdomsdrömmar med den vises evigt unga och evigt gamla uppmaning: Känn dig sjelf!

Herr Sankt Laurentius har ordet!

(Skuggan försvinner.)

Scen 5.

DE FÖRRE, *utom SKUGGAN.*S. LAURENTIUS (*visar sitt halster*).

Jag är den helige Laurentius med halstret, hvilken på kejsar Decii befallning blef slagen med stänger sju dagar å rad och sedan stekt på detta halster vid sakta eld! Det fins ingen, som har lidit så mycket som jag!

S. BARTOLOMEUS.

Hvad är det att tala om! Jag är den helige Bartolomeus med skinnet, som på kejsar Pamphili befallning blef lefvande flådd ända ned till knäveckan. Och sådana underverk som skedde efter min död! Du kanske inte har hört talas om gåtorna eller djefvulen i qvinnohamn; och järtecknet med vulkanen!

S. LAURENTIUS.

Hvad är det att tala om, mot mig! Jag har sex järtecken; bjelken i kyrkan, kristallkalken, nunnans lik...

LIKÅREN (*reser sig på bakbenen*).

Ah, skryt lagom med edra lidanden! Jag är bara likbår, men jag har i femtio år burit så många lik på min rygg, och sett så mycket lidanden, så många krossade förhoppningar, så mycken tröstlös saknad, så många slitna hjertan, som lidit i tysthet, som stoppats ner i glömskan och aldrig fått förgyllda

byster, att ni skulle tåga, om ni sett hälften! Ack, lifvet är så svart, så svart, så svart!

QVASTEN (*stampar i golvet och ruskar på viskan*).

Hvad pratar du, gamla likbår, om lifvet, du, som bara sett döden! Lifvet är svart på den ena sidan och hvitt på den andra! Jag är bara en qvast i dag, men i går stod jag i skogen så smärt och styf och ville bli någonting stort, alla vilja bli stora, se, och så gick det som det gick. Och nu tänker jag som så: bäst som sker; när du inte fick bli stor, så får du väl bli något annat; det fins så mycket att välja på: man kan ju bli nyttig, man kan i värsta fall nöja sig med att bli god! Och när man inte fått två ben, så får man vara glad ändå och hoppa på ett!

(*Qvasten skuttar omkring och lutar sig sedan mot altaret.*)

Scen 6.

PER *fram*.

PER (*går häftigt fram till vigvattensfunten vid biktstolen; tar vigvattensqvasten och stänker inåt kyrkan.*)

Vik hädan, spöken och onda andär!

(*Då han lägger tillbaka qvasten hörs ett buller inne i biktstolen.*)

Det är någon der! Vördige fader, hör mig och mottag ett krossadt hjertas suckar!

LISA (*med förstäld röst inifrån biktstolen*).

Tala, min son!

PER.

Hur skall jag lemna mina drömmar?

LISA.

Åh, du har fått drömma tillräckligt, du är icke ung längre! Tänk på dina felsteg, har du icke begått sådana?

PER.

Jo, jag har jagat lyckan och offrat heder och samvete för att vinna ära och magt! Nu kan jag icke bära olyckan, utan hatar mig sjelf!

LISA.

Du har då upphört att hålla dig sjelf kär framför allt?

PER.

Ja, jag ville befria mig från mig sjelf om jag kunde.

LISA.

Då, Per, kan du också älska en annan!

PER.

O ja, men hvar skall jag söka henne?

LISA (*kommer ut.*)

Här!

(Omfamning.)

PER.

Nu går du aldrig ifrån mig mer!

LISA.

Nej, Per! Ty nu tror jag, att du har mig kär!

PER.

Men hvilken god fée har skickat dig i min väg?

LISA.

Tror du ännu på goda féer! Ser du: när ett gossebarn födes till verlden, då födes ett flickebarn också på något annat ställe, och de söka tills de finna hvar andra; ibland ta de miste om den rätta, och då går det illa, ibland finna de aldrig hvar andra, och då blir det mycken sorg och bedröfvelse, men när de träffat hvar andra, då blir det glädje och det är den största glädje lifvet har!

PER.

Det är det återvunna paradiset!

Scen 7.

DE FÖRRE. KYRKVAKTAREN. (DEN GAMLE *i tornet med sin staf.*)

KYRKVAKTAREN.

Kyrkan skall stängas!

LISA.

Se nu drifver han ut oss ur paradiset.

PER.

Det kan han icke! Vi taga det med oss och lägga det som den grönskande ön ute i det stormande hafvet!

KYRKVAKTAREN (*lägger ner sin staf*).

Eller den lugna hamnen, der vågorna bryta sig
och gå till hvila!

PER OCH LISA.

Far! Far!

(*Féen och tomten synas i hvar sitt fönster.*)

Riddå.

Slut.

